МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра загальноправових дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Т.в.о.проректора
Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ
О.В.Ведмідський
___.___.2016

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

з навчальної дисципліни
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА»

спеціальність 6.030401 «Правознавство»
для здобувачів вищої освіти 4 курсу факультету заочного навчання цивільних осіб, що навчаються на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Дніпро – 2016

Завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми теорії держави і права» для здобувачів вищої освіти 4 курсу факультету заочного навчання цивільних осіб, спеціальності 6.030401 «Правознавство» / Дніпропетровськ: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2016. - 41 с.

РОЗРОБНИКИ:

Ганзицька Т.С., доцент кафедри загальноправових дисциплін юридичного факультету Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

Розглянуто на засіданні кафедри загальноправових дисциплін
05 липня 2016 року, протокол № 23

Рекомендовано Науково-методичною радою університету
___ _____ 2016 р., протокол №

Завідувач кафедри загальноправових дисциплін юридичного факультету ДДУВС

_____ (Л.Р. Наливайко)
(підпис) (ініціали та прізвище)

«___» ____ 2016 року

© Ганзицька Т.С., 2016 рік
© ДДУВС, 2016 рік

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ТЕМА 1. ІСТОРИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

І. Підготувати мультимедійні презентації на запропоновані теми:

- Об’єкт та предмет науки «Актуальні проблеми теорія держави і права»
- Місце та значення науки «Актуальні проблеми теорія держави і права» в галузі юриспруденції.
- Класифікація методів наукового пізнання в науці «Актуальні проблеми теорія держави і права».

ІІ. Скласти схеми:

- Функції науки «Актуальні проблеми теорії держави і права.
- Класифікація методів науки теорії держави і права.
- Загальнотеоретична характеристика функцій науки теорії держави і права.

ІІІ. Тематика рефератів:

- Актуальні проблеми теорія держави і права: становлення і розвиток науки.
- Актуальних проблеми теорії держави і права: місце та значення у вітчизняній науці.
- Синергетичний метод наукового дослідження: поняття, характеристика, значення.

ІV. Вирішіть тестові завдання:

1. Об’єктом вивчення теорії держави та права є:

а) державно-правові явища;
б) об'єктивні властивості держави і права;
в) правовий статус людини і громадянина;
г) закономірності виникнення держави і права;
д) розвиток і функціонування суспільства.

2. Що відноситься до предмету дослідження теорії держави і права?

а) виникнення і розвиток державних і правових явищ;
б) об'єктивні властивості держави і права;
в) основні та загальні закономірності функціонування державно-правових явищ;
г) об'єктивні властивості держави і права, основні та загальні закономірності виникнення, розвитку і функціонування державних і правових явищ;
д) відносини у суспільстві, що виникають у зв'язку з реалізацією функцій державної влади.

3. Які закономірності виникнення, розвитку і функціонування держави і права існують?

а) специфічні і статистичні;
б) статистичні і загальні;
в) загальні і юридичні ;
г) юридичні і специфічні;
д) загальні і специфічні.

4. За допомогою системи методів держави і права, вивчається і досліджується:

а) предмет теорії держави і права;
б) об’єкт теорії держави і права;
в) функції теорії держави і права;

г) суб'єкт теорії держави і права;
д) принципи теорії держави і права.

5. Система принципів, підходів і методів наукового дослідження свого предмета, теоретичні засади їх використання при вивченні державно-правових явищ – це …:
а) метод теорії держави і права
б) принципи теорії держави і права;
в) методологія теорії держави і права;
г) функції теорії держави і права;
д) система теорії держави і права.

6. У широкому розумінні, поняття «Теорія держави і права» означає:
а) навчальна дисципліна, що вивчає основні, загальні та специфічні закономірності виникнення, розвитку та функціонування держави і права, їх сутність та соціальне призначення;
б) галузь права, яка являє собою сукупність норм, які реалізуються у процесі дослідження держави і права;
в) фундаментальна наука і навчальна дисципліна, що вивчає державу і право як явище суспільного життя, основні закономірності їх виникнення і розвитку, призначення і функціонування в суспільстві, а також особливості політичної і правової свідомості та правового регулювання;
г) фундаментальна наука , що вивчає державу і право як явище суспільного життя;
д) юридична дисципліна, що вивчається правознавцями,з метою дослідження виникнення та розвитку держави і права.

7. Сукупність способів і прийомів дослідження державно-правових явищ у процесі їх виникнення, розвитку і функціонування – це:
а) система теорії держави і права;
б) функції теорії держави і права;
в) метод теорії держави і права;
г) принципи теорії держави і права;
д) методологія теорії держави і права.

8. Який метод не відноситься до загальнонаукових методів теорії держави і права?
а) системний;
б) логічний;
в) аналіз;
г) історичний;
д) порівняльний.

9. До якого виду юридичних наук належить теорія держави і права?
а) галузевого;
б) практичного;
в) міжгалузевого;
г) загальнотеоретичного;
д) суспільно-наукового.

10. Основні напрями виявлення та фіксації знань про зміст, сутність, соціальне, наукове і навчальне призначення теорії держави і права - це:
а) принципи теорії держави і права;
б) функції теорії держави і права;

в) методологія держави і права;
г) предмет теорії держави та права;
д) методи теорії держави і права.

V. Словникова робота:

теорія, закономірність, теорія держави і права, предмет теорії держави і права, функції теорії держави і права, аксіологічна функція, онтологічна функція, евристична функція, прогностична функція, методологічна функція, ідеологічна функція, політична функція, системотворча функція, комунікативна функція, навчальна функція, науково-прикладна функція, метод теорії і держави права, методологія теорії держави і права, теорія держави і права як навчальна дисципліна.

Рекомендована література до Теми 1:

1. Арнаутова Л.П. О.В. Сурілов про призначення та функції теорії держави і права / Л.П. Арнаутова // Актуальні проблеми держави і права. – 2013. – №67. - С. 214-221.
2. Дубов Г.О. Плюралізм правової методології: зміст, особливості інтерпретацій та умов формування юридичної науки на сучасному етапі розвитку / Г.О. Дубов // Часопис Київського університету права. – 2011. – № 1. – С. 48-51.
3. Карвацька С. Б. Методологія юридичної науки / С. Б. Карвацька // Науковий вісник Чернівецького університету. – 2011. - №578. – С. 5-11.
4. Кельман М. С. Методологія сучасного правознавства: становлення та основні напрями розвитку : дис. докт. юрид. наук : 12.00.01 / Кельман Михайло Степанович // К., 2013. – 449 с.
5. Козюбра М. Загальнотеоретичне правознавство: стан та перспективи / М. Козюбра // Право України. — 2010. — № 1. — С. 32-43.
6. Кунєв Ю. Методологія дослідження державно-правових явищ як актуальна проблема / Ю. Кунєв // Право України. — 2009. — № 11. — С. 118-123.
7. Левченков О. І. Вплив процесів глобалізації та євроінтеграції на ефективність регулювання суспільних відносин / О. І. Левченков // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2014. — № 2. — С. 83-91.
8. Манжул І.В. Визначення методів пізнання в науковій літературі / І.В. Манжул // Бюлетень Міністерства юстиції України: Офіційне видання. – 2012. – № 11. – С. 11-17.
9. Рабінович П. Загальна теорія права та держави: стан, тенденції / П. Рабінович // Право України. — 2012. — № 3-4. — С. 364-374.
10. Саїдов А. С. Методологічні проблеми антропології права / А. С. Саїдов // Право України. – 2014. – № 1. – С. 156–165.
11. Скакун О. Ф. Загальна теорія права і держави: проблематизація та переосмислення метатеорії / О. Ф. Скакун // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2012. — № 4. — С. 27-36.
12. Толстенко В.Л. Методологічні основи аналізу форми держави й розвиток теорії держави та права / В.Л. Толстенко // Філософські та методологічні проблеми права. – 2014. – №1. – С. 24-35.
13. Шафиров В. Человекоцентристский подход к пониманию права / В. Шафиров // Право Украины. – 2010. – № 4. – С. 43.
14. Шигаль Д.А. Теоретико-методологічне обґрунтування розробки порівняльного історико-правового методу / Д.А. Шигаль // Теорія й історія держави і права. – 2015. – С. 19-28.
15. Ющик О. До проблеми розвитку методології права / А. Ющик // Право України. — 2014. — № 1. — С. 40-49.

ТЕМА 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ДЕРЖАВНОГО ЛАДУ УКРАЇНИ

І. Підготувати мультимедійні презентації на запропоновані теми:

- Співвідношення понять конституційного та державного ладу.
- Характеристика державного ладу України.
- Структура механізму Української держави.

ІІ. Скласти схеми:

- Принципи державного ладу України та їх юридичний зміст.
- Класифікація функцій Української держави.
- Система органів публічної влади в Україні.

ІІІ. Тематика рефератів:

- Гарантії державного ладу України.
- Об’єктні функції Української держави: конституційно-правове закріплення.
- Державний лад України: історія та сучасність.

ІV. Вирішіть тестові завдання:

1. До спеціальних гарантій державного ладу належать:

а) процесуальні;

б) соціальні;

в) політичні;

г) матеріальні;

д) конституційні.

2. До складу механізму держави входять:

а) громадське об'єднання, політична партія ,збройні сили;

б) державні організації, збройні сили, органи державної влади, державний апарат;

в) державний апарат, структури спеціального призначення, державні організації, громадське об’єднання;

г) суспільство держави, державні органи і посадові особи, державні установи й організації;

д) структури спеціального призначення, релігійна організація, політична партія.

3. Система принципів організації і діяльності держави, передбачених і закріплених в Конституції України – це:

а) функції держави;

б) форма державного устрою;

в) державний лад;

г) державний апарат;

д) механізм держави.

4. Функції держави за об’єктом поділяються на:

а) загальносоціальні і загальнодержавні;

б) внутрішні і зовнішні;

в) загальні та спеціальні;

г) постійні, тимчасові;

д) головні і похідні.

5. До системи органів державної влади за Конституцією України належить:

а) орган законодавчої влади;

б) глава держави ;
в) органи виконавчої влади;
г) органи судової влади;
д) всі вищеперераховані органи.

6. За способом формування державні органи поділяються на:
а) центральні, місцеві;
б) одноособові, виборні;
в) колегіальні, одноособові;
г) виборні, призначувані;
д) загальні, спеціальні.

7. Система установ, підприємств, органів державної влади та інших державних організацій, за посередництвом яких здійснюються функції держави – це:
а) унітарна держава;
б) механізм держави;
в) форма держави;
г) демократична держава;
д) державна організація.

8. Для якого з принципів державного ладу притаманне положення: держава є і має бути виразником, представником і захисником інтересів як усього суспільства, усього народу, тобто публічних, загальних інтересів, так і інтересів кожної людини і громадянина?
а) правової держави;
б) демократизму держави;
в) соціальної держави;
г) суверенності держави;
д) незалежності держави.

9. Система загальних умов і спеціальних засобів, що забезпечують існування та дієвість інститутів державного ладу – це:
а) гарантії державного ладу;
б) функції Української держави;
в) принципи державного ладу;
г) повноваження державних органів;
д) ознаки механізму держави.

10. За принципом розподілу влади державні органи поділяються на:
а) центральні, місцеві, виборні;
б) законодавчі, виконавчі, судові;
в) виборні, призначувальні, одноособові;
г) судові, правоохоронні, виконавчі;
д) первинні, вторинні.

V. Словникова робота:

конституційний лад, гаранти конституційного ладу України, державний лад України, принципи державного ладу, суверенітет, державний суверенітет, національний суверенітет, форма держави, механізм держави, держані підприємства, установи, організації, державний апарат, функції держави, політична функція держави, економічна функція держави, соціальна функція держави, культурна функція держави, екологічна функція держави, інформаційна функція держави, форма реалізації функції держави,

система державних органів, державний орган, суспільний лад України, принципи суспільного ладу, система суспільного ладу України, політична система суспільства, суб'єкти політичної системи.

Рекомендована література до Теми 2:

1. Алфьоров С. М. Теоретико-правові засади гарантій державного ладу України / С. М. Алфьоров // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2011. – № 3. – С. 3-10.
2. Андрусишин Б. Форма сучасної національної української держави: реалії та перспективи / Б. Андрусишин, О. Бучма // Право України. – 2015. – № 9. – С. 189-192.
3. Беляєва М. В. Класифікація функцій Української держави / М. В. Беляєва // Науковий вісник Юридичної академії Міністерства внутрішніх справ : зб. наук. праць. — 2004. — № 4 (18). — С. 127-134.
4. Беляєва М. Політична суб'єктність держави у сфері народовладдя: Конституційно-правові засади / М. Беляєва // Підприємництво, господарство і право. — 2013. — № 9. — С. 16-19.
5. Бєляєва М. Конституційні конфлікти й їх вплив на реалізацію політичної функції Української держави / М. Бєляєва // Підприємництво, господарство і право. — 2013. — № 6. — С. 3-5.
6. Богданов В. С. Ідея справедливості в соціальній політиці сучасної демократичної держави: політико-правовий вимір / В. С. Богданов // Актуальні проблеми держави і права. – 2011. – № 58. – С. 30-37.
7. Бульба Г. В. Історико - компоративний огляд класичних парадигм визначення сутності та змісту функцій держави / Г. В. Бульба // Право. – 2010. – № 2. – С. 1-20.
8. Веніславський Ф. Конституційний лад та суспільний ідеал : до питання про базові цінності конституційного ладу України / Ф. Веніславський // Право України. — 2010. — № 2. — С. 120-128.
9. Гречко О. Територіальний устрій України як конституційно-правовий інститут: сутність, структура і зміст / О. Гречко // Юридична Україна. – 2015. – № 6. – С. 17-23.
10. Колодій А. М. Наукове підґрунтя конституційного процесу в Україні / А. М. Колодій // Часопис Київського університету права. – 2014. – № 1. – С. 402-403.
11. Коломоєць О. В. Функції держави у сучасному державознавстві: теоретичні проблеми / О. В. Коломоєць // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2013. – № 5. – С. 41-44.
12. Компанець К. В. Ознаки гарантій державного ладу: теоретико – правовий аспект / К. В. Компанець // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2013. – № 2. – С. 96-103.
13. Компанець К.В. Гарантії державного ладу та інші суміжні категорії: питання співвідношення / К.В. Компанець // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2013. – № 3. – С. 71-77.
14. Легеза Ю. О. Функції держави як зміст її сутності / Ю. О. Легеза // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2012. – № 2. – С. 68-75.
15. Наливайко Л. Р. Поняття політичної функції Української держави / Л. Р. Наливайко, М. В. Беляєва // Бюлетень Міністерства юстиції України . — 2011. — № 10. — С. 35-40.
16. Наливайко Л. Р. Системний взаємозв'язок категорій конституційний та державний лад: теоретико-методологічний підхід / Л. Р. Наливайко // Вісник Запорізького юридичного інституту. — 2006. — № 4. — С. 3-13.
17. Наливайко Л. Р. Співвідношення категорій «державний лад» і «політична система» в аспекті розробки загальної концепції розбудови Української держави /

Л. Р. Наливайко // Вісник Запорізького юридичного інституту. — 2006. — № 3. — С. 17-24.

18. Наливайко Л. Р. Структурованість як невід'ємний атрибут конституційного механізму української держави / Л. Р. Наливайко // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2005. — № 8 (46). — С. 5-15.

19. Наливайко Л. Р. Теоретико-правові засади співвідношення категорій «державний лад» з іншими суміжними категоріями / Л. Р. Наливайко // Університетські наукові записки. – 2012. – № 1 (41). – С. 89-94.

20. Наливайко Л. Р. Форми здійснення політичної функції Української держави / Л. Р. Наливайко, М. В. Беляєва // Підприємництво, господарство і право. — 2006. — № 8. — С. 3-7. Петришин О. Народовладдя — основа демократичної, правової, соціальної держави / О. Петришин // Право України. — 2009. — № 6. — С. 4.

21. Наливайко Л. Р. Поняття політичної функції Української держави / Л. Р. Наливайко, М. В. Бєляєва // Конституційне право. – 2011. С. 54-64.

22. Наливайко Л.Р. Принцип верховенства права: міжнародні стандарти, юридична регламентація та проблеми реалізації в Україні / Л. Р. Наливайко, М. П. Шаркань // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2012. – № 4. – С. 3-10.

23. Наливайко Л.Р. Принцип соціальної держави як принцип державного ладу України / Л. Р. Наливайко // Право і суспільство. – 2011. – № 4. – С. 8-12.

24. Наливайко Л. Р. Принцип суверенності і незалежності держави в системі принципів державного ладу України / Л. Р. Наливайко // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2011. – № 6. – С. 19-26.

25. Наливайко Л .Р. Професіоналізм та компетентність державного службовця як умова ефективності державного управління / Л. Р. Наливайко // Право і суспільство. – 2012. – № 1. – С. 164-167.

26. Наливайко Л. Р. Сучасний державний лад України: історія становлення і розвитку / Л. Р. Наливайко // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2011. – № 3. – С. 51-61.

27. Подкопаєв С. В. Проблеми формування сучасної концепції організації та діяльності прокуратури України / С. В. Подкопаєв // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2014. — № 2. — С. 177-183.

28. Скрипнюк В. Система організації державних органів у контексті забезпечення принципу поділу влади (органи прокуратури) / В. Скрипнюк // Юридична Україна. — 2014. — № 4. — С. 9-14.

29. Совгиря О. Організація та діяльність уряду за парламентсько-президентської форми правління: переваги і недоліки / О. Совгиря // Юридична Україна. — 2014. — № 3. — С. 26-32.

30. Сухонов В. В. Поняття та сутність державного механізму в Україні та місце прокуратури в його структурі. / В. Сухонов. // Вісник національної академії прокуратури України. – 2011. – № 1. - С. 18-24.

31. Тимошенко І. Навчання членів виборчих комісій: зарубіжний досвід та українська практика / І. Тимошенко // Підприємництво, господарство і право. — 2012. — № 8 (200). — С. 149-151.

32. Толстенко В. Поєднання правових і політичних форм держави в сучасній державотворчій практиці / В. Толстенко // Юридична Україна. — 2014. — № 4. — С. 21-28.

ТЕМА 3. ФУНКЦІЇ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

І. Підготувати мультимедійні презентації на запропоновані теми:

- Функції держави: загальнотеоретична характеристика.
- Внутрішні функції сучасних держав світу.
- Зовнішні функції сучасної Української держави.

ІІ. Скласти схеми:

- Ознаки функцій держави.
- Критерії класифікації та види функцій держави.
- Форми і методи реалізації функцій держави.

ІІІ. Тематика рефератів:

- Загальнотеоретична характеристика інформаційної функції держави.
- Проблеми забезпечення реалізації оборонної функції Української держави.
- Економічна функція держави в умовах глобалізації.

ІV. Вирішіть тестові завдання:

1. До правових форм реалізації функцій держави не належить:
а) правовиконавча;
б) правоохоронна;
в) правозабезпечувальна;
г) правотворча;
д) забезпечувальна.

2. Об'єктом функцій держави є:
а) певна сфера суспільних відносин на яку спрямовано державний вплив;
б) діяльність певних суб'єктів;
в) здійснення державою функцій для досягнення певної мети;
г) певна сфера діяльності;
д) сфера життєдіяльності особи.

3. Функція, яка покликана забезпечувати безпеку держави:
а) економічна функція;
б) охорони свобод людини;
в) оборонна функція;
г) охорони прав громадянина;
д) політична функція.

4. Напрямки діяльності держави та її органів із забезпечення кожній людині належних умов життя – це:
а) політична функція;
б) гуманітарна функція;
в) економічна функція;
г) екологічна функція;
д) функція демократизації суспільного життя.

5. До зовнішньої функції Української держави не належить:
а) гуманітарна функція;
б) економічна функція;
в) охоронна функція;
г) політична функція;

д) екологічна.

6. Діяльність компетентних державних органів та їх посадових осіб щодо застосування правових норм і винесення обов'язкових для виконання індивідуально-правових приписів – це:

а) правотворча діяльність;

б) правозастосовна діяльність;

в) організаційно регламентуюча діяльність;

г) правоохоронна діяльність;

д) організаційно ідеологічна діяльність.

7. Який метод реалізується шляхом застосування до суб'єктів, які скоїли правопорушення відповідних заходів впливу, перевиховання та спонукання до діяльності спрямованої на усунення шкоди, що заподіяна такою поведінкою іншим суб'єктам?

а) метод забезпечення;

б) метод переконання;

в) метод примусу;

г) метод заохочення.

д) метод рекомендацій.

8. Економічна функція держави полягає в:

а) спрямуванні своєї діяльності на ефективний розвиток економіки у межах та поза межами держави;

б) спрямуванні своєї діяльності на розвиток форм власності;

в) організації системи оподаткування;

г) спрямуванні своєї роботи на забезпечення нормального формування і розвитку економіки країни захист існуючих форм власності та створення умов для їх розвитку;

д) в реалізації виконання грошових зобов’язань перед зовнішніми кредиторами державами.

9. Функція яка спрямована на забезпечення народовладдя, розвиток форм та інститутів політичного плюралізму?

а) соціальна функція;

б) політична функція;

в) функція охорони прав і свобод людини і громадянина;

г) економічна функція;

д) гуманітарна функція.

10. Однорідна за своїми зовнішніми ознаками, характером і юридичними наслідками діяльність державних органів, пов'язана з виданням юридичних актів – це:

а) механізм держави;

б) законодавча діяльність держави;

в) правові форми здійснення функцій держави;

г) апарат держави;

д) функції держави.

V. Словникова робота:

функції держави, класифікація функцій держави, економічна функція держави, соціальна функція держави, політична функція держави, екологічна функція держави, культурна функція держави, інформаційна функція держави, правоохоронна функція держави, правозахисна функція держави, функція співробітництва та інтеграції з сучасними

державами, функція забезпечення миру та підтримка світового правопорядку, функція оборони.

Рекомендована література до Теми 3:

1. Аракелян М. Нова парадигма правозахисної функції сучасної демократичної держави / М. Аракелян // Право України. — 2012. — № 11-12. — С. 252-258.
2. Бєляєва М. В. Конституційно-правові засади політичної функції Українськоїдержави: дис. канд. юрид. наук : 12.00.02 / Бєляєва М. В. — Дніпропетровськ. – 2012.
3. Булкат М. Ознаки та поняття зовнішніх функцій. / М. Булкат // Юридичні науки. – 2011. – № 88. – С. 113-115.
4. Булкат М. С. Загальна характеристика форм та методів реалізації функцій держави / М. С. Булкат // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2011. – № 4. – С. 107-113.
5. Бульба В.Г. Сучасні наукові підходи до визначення сутності функцій держави / В.Г. Бульба //Держава та регіони. Сер. Держ. Упр. – 2011. – № 1. – С. 1-5.
6. Вергер В.В. Функції публічної влади: соціально-економічна сутність і напрями реалізації / В.В. Венгер // Актуал. пробл. Економіки. – 2011. – №12. – С. 10-14.
7. Волинець В. Екологічна функція в системі функцій сучасної держави: проблеми правового забезпечення в Україні / В. Волинець // Юридична Україна. – 2012. – №11. – С. 4-11.
8. Волинець В. Податково-фінансова функція української держави і проблеми її правового забезпечення / В. Волинець // Юридична Україна. – 2013. – № 6. – С. 4-10.
9. Волинець В. Проблеми правового забезпечення інформаційної функції держави у сучасній Україні / В. Волинець // Юридична Україна. – 2012. – № 10. – С. 4-10.
10. Волинець В. Роль правоохоронної функції держави у державотворчому і правотворчому процесах в Україні / В. Волинець // Юридична Україна. Теорія та історія держави і права. – 2012. – № 7. – С. 4-10.
11. Волинець В. Соціальна функція держави і соціальна політика: правові проблеми реалізації / В. Волинець // Юридична Україна. – 2012. – № 9. – С. 15-22.
12. Головатий С. Тріада європейських цінностей – верховенство права, демократія, права людини – як основа українського конституційного ладу (частина третя: права людини) / С. Головатий // Право України. – 2015. – № 1. – С. 13-92.
13. Джураєва О. О. Зміст та значення інформаційної функції / О. О. Джураєва // Правове життя сучасної України. – 2011. – Т.1. – С. 49-51.
14. Дзевелюк М. В. Теоретико – правові засади інформаційної функції сучасної держави / М. В. Дзевелюк // Порівняльно-аналітичне право. – 2015. – № 2. – С. 15-19.
15. Климентьєв О.П. Інформаційна функція Української держави: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / О. П. Климентьєв // Нац. авіац. ун-т. Київ., 2014. – 21 с.
16. Копієвська О.Р. Культурна функція держави в контексті національного державотворення: монографія / О.Р. Копієвська. – К. : Нац. акад. кер. кадрів культури і мистец. – 2010. – 272 с.
17. Костецька Т. А. Інформаційна функція держави: конституційні та інституаційні аспекти. / Т.А. Костецька // Держава і право. — 2010. — № 47. — С. 113-119.
18. Легеза Ю.О. Функції держави як зміст її сутності / Ю.О. Легеза // Науковий вісник ДДУВС. – 2012. – №2. – С. 68-75.
19. Лемак О. Функції сучасної держави: новий зміст в умовах глобалізації / О. Лемак, В. Лемак // Публічне право. – 2011. – № 1. – С. 108-115.
20. Лошихін О. Комунікативна функція у системі функцій сучасної держави / О. Лошихін // Публічне право. – 2013. – № 2 (10). – С. 263-268.
21. Наливайко Л.Р. Конституційно-правові основи політичної функції української держави / Л. Р. Наливайко, М. В. Беляєва // Право і суспільство. – 2011. – № 2. – С. 63-69.

22. Наливайко Л.Р. Поняття політичної функції Української держави / Л. Р. Наливайко, М. В. Бєляєва // Бюлетень міністерства юстиції України. - 2011. – № 10. – С. 54-64.

23. Новікова Н. А. Поняття та еволюція інформаційної функції держави. / Н. А. Новікова // Право і суспільство. – 2014. – № 5-2. – С. 39-43.

24. Оборотов Ю.Н. Актуализация методологической функции общетеоретической юриспруденции / Ю.Н. Оборотов // Актуальні проблеми держави і права. – 2013. – №67. – С. 99-105.

25. Свиридюк Н. П. Щодо правового регулювання економічної функції держави в умовах сучасних ринкових перетворень / Н. П. Свиридюк // Юридичний вісник. – 2014. – № 1 (30). – С. 46-51.

26. Свиридюк Н. П. Щодо формування напрямів реалізації економічної функції держави у сучасному суспільстві / Н. П. Свиридюк // Право і суспільство. – 2012. – № 5. – С. 12-16.

27. Соколенко О. Л. Поняття та ознаки правоохоронної функції держави як основи правоохоронної діяльності. / О. Л. Соколенко // Форум права. – 2012. – № 4. – С. 847-852.

28. Федоров В. А. Боргова функція сучасної держави : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.01 / В. А. Федоров // Міжнар. гуманіт. ун-т. – Одеса, 2015. – 20 с.

ТЕМА 4. СПІВВІДНОШЕННЯ ДЕРЖАВИ, ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ СУСПІЛЬСТВА, ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

І. Підготувати мультимедійні презентації на запропоновані теми:

- Плюралізм підходів щодо визначення дефініції «громадянське суспільство».
- Концепція відкритого суспільства та відкритої держави.
- Питання взаємодії держави та громадських об’єднань.

ІІ. Скласти схеми:

- Поняття та елементи політичної системи суспільства та їх загальна характеристика.
- Ознаки держави, що відрізняють її від громадських об’єднань.
- Основні функції політичної системи та їх характеристика.

ІІІ. Тематика рефератів:

- Громадянське суспільство та держава: співвідношення та взаємодія.
- Взаємовідносини громадських організацій і держави в умовах формування громадянського суспільства в Україні: теоретико-правові аспекти.
- Громадянське суспільство - соціальна основа сучасної демократичної правової держави.
- Проблемні аспекти організації та діяльності політичних партій в Україні.

ІV. Вирішіть тестові завдання:

1. Соціальна система, система взаємодії людей, що пов'язані між собою інтересами у сфері виробництва, обміну, споживання життєвих благ і встановлюють межі поведінки в спільних інтересах за допомогою соціальних норм:

а) суспільство;
б) держава;
в) громада;
г) спільнота;
д) об’єднання.

2. Головний суб'єкт громадянського суспільства:

а) автономна особа;

б) юридична особа;

в) народ;

г) нація;

д) громада.

3. Наявність рівних можливостей громадян та їх об'єднань вільно і безпечно розпоряджатися своїми силами, здібностями, майном, власністю, що забезпечується державою - це ознака:

а) суспільства;

б) громадянського суспільства;

в) демократичної держави;

г) справедливого соціуму;

д) правової держави.

4. Вкажіть неправильне твердження. Громадянське суспільство:

а) слугує соціальною основою держави;

б) розвивається в системі взаємодії з державою через партії, вибори;

в) впливає на створення і функціонування державних органів у власних інтересах;

г) безпосередньо керує економікою, збройними силами;

д) використовує норми права, встановлені і закріплені державою.

5. Роль цивілізованої держави у розвитку громадянського суспільства:

а) встановлює норми, що регулюють побут, приватні сімейні відносини, культуру;

б) слугує формою, що організовує громадянське суспільство і створює умови для його розвитку;

в) надає можливість громадянам самостійно захищати себе у випадку збройних конфліктів;

г) обмежує певні категорії громадян у праві на референдум, вибори якщо є підозра на те, що серед них склалася упереджена думка щодо влади;

д) надає перевагу правам та свободам громадян країни порівняно з іноземцями.

6. Що не являється елементом політичної системи суспільства:

а) інституційний блок;

б) нормативний блок;

в) функціональний блок;

г) культурний блок;

д) комунікативний блок.

7. Функція політичної системи, що полягає в мобілізації людських, матеріальних і духовних ресурсів для досягнення поставленої мети:

а) регулювальна;

б) інтеграційна;

в) цілепокладальна;

г) ідеологічна;

д) організаторська.

8. Вкажіть не правильне твердження:

а) держава має владу над усім населенням, політичні партії не мають державно-владних повноважень;

б) держава має монопольне право установлювати юридичні норми, обов'язкові для

всього населення, партії – нормативно-правові акти місцевого значення;

в) держава має монопольне право встановлювати і стягувати податки, формувати загальнонаціональний бюджет, а політичні партії можуть брати участь в обговоренні проекту закону про загальнонаціональний бюджет;

г) держава є офіційною особою на міжнародній арені на відміну від політичних партій;

д) держава використовує переконання і примус, політичні партії – переконання.

9. Хто не може бути членом політичної партії;

а) підприємці;

б) представники релігійних організацій;

в) військовослужбовці;

г) ветерани;

д) адвокати.

10. Рішення про утворення політичної партії повинно бути підписано не менш як:

а) 5 тис. повнолітніх громадян;

б) 10 тис. повнолітніх громадян;

в) 2 тис. повнолітніх громадян;

г) 15 тис. повнолітніх громадян;

д) 8 тис. повнолітніх громадян.

V. Словникова робота:

суспільство, громадянське суспільство, політична система суспільства, суб'єкти політики, політичні норми, політичні відносини, політичний процес, політичні функції, політичний режим, політична свідомість, політична культура, політична влада, політична діяльність, об'єднання громадян, політична партія, партійна система, громадська організація, корпорація.

Рекомендована література до Теми 4:

1. Барматова С. П. Громадянське суспільство в Україні: тенденції та загрози / С. П. Барматова // Ринок праці та зайнятість населення. – 2012. – №1. – С. 27-29.

2. Берченко Г. В. Конституційні засади громадянського суспільства в Україні : дис. канд. юрид. наук : за спец. 12.00.02 — конституційне право; муніципальне право / Г. В. Берченко. — Х., 2011. — 219 с.

3. Вахрамєєва Н. Ю. Інтернет – комунікації у діяльності політичних партій / Н. Ю. Вахрамєєва // Наукові праці. – 2011. – № 143. – С. 32-36.

4. Висоцький В. М. Основні функції політичних партій в Україні як змістовна складова їх правового статусу / В. М. Висоцький // Митна справа. – 2014. – № 6 (96). – С. 315-320.

5. Вітенко О.А. Громадянське суспільство як основа демократичної держави / О.А. Вітенко // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія: Управління. – 2010. – № 2. – С. 223-232.

6. Волкова О. М. Громадянське суспільство: український контекст / О. М. Волкова // Юридичний вісник. – 2014. – № 2 (31). – С. 24-28.

7. Галий А. О. Взаємодія інститутів і громадянського суспільства: теоретичні засади / А. О. Галий // Міжнародний юридичний вісник Національного університету державної податкової служби України. – 2014. – Вип. 1 (1) – С. 90-95.

8. Гетьман Є. А. Сучасні теоретико-правові концепції громадянського суспільства. / Є. А. Гетьман, А. М. Мерник // Юрист України. – 2011. – № 3 (16). – С. 5-9.

9. Гетьман І. Розвиток громадянського суспільства в умовах інформаційно-глобалізаційних процесів / І. Гетьман // Вісник Академії правових наук України. — 2011. — № 2 (65). — С. 46-54.

10. Гирик М. А. Щодо визначення категорій «громадянське суспільство» / М. А. Гирик // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 8. – С. 104-107.

11. Гонюкова Л. В. Вплив політичних партій на процеси суспільних трансформацій. / Л. В. Гонюкова // Стратегічні пріоритети. – 2010. – № 4 (13). – С. 34-39.

12. Горбань О. В. Громадянське суспільство: ідея та механізм її здійснення (соціально-філософський аналіз) : автореф. дис. д-ра філософ. наук : 09.00.03 / О. В. Горбань ; Тавр. нац. ун-т ім. В.І. Вернадського. — Сімферополь, 2011. — 36 с.

13. Гураль П.Ф. Громадянське суспільство і держава в Україні: взаємодія і розвиток / П.Ф. Гураль // Часопис Київського університету права. - 2013. - №3. - С. 13-16.

14. Ісаєв К. А. Роль політичних партій в сучасній демократичної системі управління. / К. А. Ісаєв // Суспільна політика. – 2011. - № 2. – С. 121-125.

15. Колодій А. Громадянське суспільство та правова держава: проблеми і шляхи розбудови / А. Колодій // Право України. — 2010. — № 7. — С. 12-17.

16. Колодій А. Громадянське суспільство: ознаки, структурні елементи, співвідношення із державою / А. Колодій // Право України. — 2014. — № 4. — С. 9-16.

17. Колпаков А. Проблеми змін в політичній системі України: політико-правовий вимір / А. Колпаков // Право України. — 2003. — № 4. — С. 5-8.

18. Косінов С. Народ як первинний суб'єкт здійснення контролю над публічною владою / С. Косінов // Право України.— 2013. — № 10. — С. 178-184.

19. Косінов С.А. Контроль над публічною владою як функція громадянського суспільства / С.А. Косінов // Теорія держави і права. – 2013. – № 4(25). – С. 5-10.

20. Костючков С. К. Громадське суспільство і держава: політико – правові та соціальні аспекти взаємодії / С. К. Костючков // Наукові праці. – 2012. - №170. – Т. 182. – С. 38-41.

21. Кохановська О. Інформаційно-правова основа громадянського суспільства / О. Кохановська // Право України. – 2015. – № 4. – С. 35-45.

22. Кравченко С. Громадська правова свідомість як необхідний елемент побудови громадянського суспільства в Україні / С. Кравченко // Право України. — 2009. — № 12. — С. 140-143.

23. Крицкалюк Н. І. Інституціоналізація громадянського суспільства як основний критерій демократичного розвитку / Н. І. Крицкалюк // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2014. – № 1 (115). – С. 61-64.

24. Кузнєцова Н. Громадянське суспільство і захист порушених прав численних груп у порядку масового позову / Н. Кузнєцова // Право України. – 2015. – № 9. – С. 44-48.

25. Кузнєцова Н. Громадянське суспільство та особисті немайнові права / Н. Кузнєцова // Право України. – 2015. – № 4. – С. 9-17.

26. Левіна Ю. Інститути демократії в умовах розвитку громадянського суспільства / Ю. Левіна // Вісник. – 2010. – № 1 (60). – С. 265-271.

27. Лемак В. Політичні партії як інститут громадянського суспільства: проблеми правового регулювання в Україні / В. Лемак // Право України. — 2010. — № 7. — С. 18-23.

28. Мандрика Л. М. Політичні партії як юридичні особи / Л. М. Мандрика // Право і безпека. – 2010. – № 2 (34). – С. 184-187.

29. Медведчук В. Громадянське суспільство як фундаментальна основа демократичного розвитку України / В. Медведчук // Право України. — 2014. — № 4. — С. 26-35.

30. Мех О. А. Громадянське суспільство в Україні, як умова науково-технологічного та соціально-економічного прогресу / О. А. Мех // Всеукраїнський науково-виробничий журнал "Сталий розвиток економіки". – 2013. – № 1 (18). – С. 136-141.

31. Мороз О. Перспективи розвитку взаємовідносин держави і громадських об’єднань в умовах зближення України з Європейським Союзом / О. Мороз // Національний юридичний журнал. – 2014. – №4 – С. 20-25.

32. Наливайко Л. Р. Громадська експертиза як форма громадського контролю: проблеми теорії та практики / Л. Р. Наливайко // Університетські наукові записки. – 2014. – № 2. – С. 28-34.

33. Наливайко Л. Децентралізація влади в Україні в умовах розбудови демократичпого громадянського суспільства / Л. Наливайко, О. Чепік-Трегубенко // Підприємництво, господарство і право. – 2015. – № 10. – С. 44-47.

34. Наливайко Л. Р. Право на доступ до публічної інформації в контексті контролю громадян за діяльністю держави / Л. Р. Наливайко, С. С. Вітвіцький // Право і суспільство. – 2014. – № 5.2. – С. 28-33.

35. Падалка Г. М. Громадянська компетентність як чинник демократизації державної влади : автореф. дис. канд. соціол. наук : 22.00.04 / Г. М. Падалка ; Донец. держ. ун-т упр. – Донецьк, 2011. – 15 с.

36. Погребняк С. П. Громадянське суспільство як гарантія прав людини / С. П. Погребняк // Правові засади гарантування та захисту прав і свобод людини і громадянина : зб. тез наук. доповідей і повідомл. ІІ Міжнар. наук.-практ. конф., 6 грудня 2013 р., м. Полтава / редкол.: А. П. Гетьман, Ю. Г. Барабаш, С. Г. Серьогіна та ін. – Х. : Право, 2013. – С. 369–372.

37. Скрипнюк О. В. Конституційні основи розвитку громадянського суспільства в Україні: досвід і перспективи / О. В. Скрипнюк // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2011. — № 2. — С. 15-20.

38. Янчук А. До питання про взаємодію органів державної влади та громадянського суспільства при здійсненні моніторингу законодавства України / А. Ярчук // Юридичний журнал. — 2012. — №3(117). — С. 94-95.

ТЕМА 5. ПРАВО ЯК ФЕНОМЕН РОЗВИТКУ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

І. Підготувати мультимедійні презентації на запропоновані теми:

- Основні теорії походження права.
- Місце та роль принципів права в механізмі правового регулювання.
- Класифікація принципів права.

ІІ. Скласти схеми:

- Функції права та їх загальна характеристика.
- Ознаки права та їх характеристика.
- Підходи до розуміння сутності права.

ІІІ. Тематика рефератів:

- Розуміння права у світовій і вітчизняній юриспруденції.
- Співвідношення права й закону.
- Співвідношення правової, економічної та політичної підсистем суспільства.
- Сутність і зміст права. Роль права у реалізації загальносуспільних інтересів.

ІV. Вирішіть тестові завдання:

1. Система абстрактних правових норм, що містяться в усіх формальних джерелах права, стосуються персонально не визначеного кола суб'єктів:

а) суб’єктивне право;

б) об’єктивне право;

в) природне право;

г) позитивне право;
д) юридичне право.

2. Індивідуалізоване право, яким визначається вид і міра можливої поведінки суб'єкта права, що забезпечується, охороняється і захищається відповідними державними органами:
а) суб’єктивне;
б) об’єктивне;
в) природне;
г) позитивне;
д) юридичне.

3. Провідні засади, ідеї права, які в конкретному вигляді характеризують його зміст, визначають спрямованість правового регулювання.
а) принципи права;
б) функції права;
в) норми права;
г) завдання права;
д) гарантії права.

4. Яка з функцій права є спеціально-юридичною:
а) прогностична;
б) пізнавальна;
в) статистична;
г) орієнтаційна;
д) профілактична.

5. Який із критеріїв поділу функцій права є зайвим?
а) міжгалузеві;
б) галузеві;
в) загальноправові;
г) спеціальноправові;
д) норм права.

6. Функція, яка полягає в тому, що особа вивчаючи право, набуваючи життєвого досвіду отримує необхідні знання, так як право будь-якої держави є не тільки регулятором суспільних відносин, а і джерелом знань;
а) інформаційна;
б) пізнавальна;
в) орієнтаційна;
г) профілактична;
д) прогностична.

7. Яка з ознак права розкривається у наступному твердженні: правові норми, як правило, фіксуються у письмовому вигляді, вони мають чітку логічну структуру. Право встановлює певні межі поведінки людини, однозначно визначаючи її права і обов’язки.
а) регулятивність;
б) системність;
в) нормативність;
г) формальна визначеність;
д) загальнообов’язковість.

8. Державні юридичні ідеали, які зумовлені певним рівнем всесвітнього розвитку,

цивілізації, втілюють найкращі прогресивні здобутки правової історії людства і вказані в нормативно-правових документах:

а) загальнолюдські принципи;

б) галузеві принципи;

в) міжгалузеві принципи;

г) конкретно-історичні принципи;

д) типологічні принципи.

9. До загальних принципів права відносять:

а) принцип свободи;

б) розподілу влади;

в) верховенство права і Конституції;

г) відповідальність держави перед людиною та суспільством;

д) незалежності судів.

10. Правовою презумпцією є:

а) закон, який встановлює чи посилює кримінальну відповідальність, зворотної сили не має;

б) незнання закону не звільняє від вини;

в) всяка діяльність, яка не заборонена законом, дозволена;

г) не може бути два покарання за одне й теж правопорушення;

д) сторони вирішують спори у судовому порядку.

V. Словникова робота:

право, праворозуміння, суб'єкт праворозуміння, об'єкт праворозуміння, зміст праворозуміння, юридичне право, об'єктивне юридичне право, суб'єктивне юридичне право, функції права, гуманістична функція права, організаторсько-управлінська функція права, виховна функція права, інформаційна функція права, оціночна функція права, гносеологічна функція права, регулятивна функція права, регулятивно-статична функція права, регулятивно-динамічна функція права, охоронна функція права, сутність права, економіка, політика, зміст права.

Рекомендована література до Теми 5:

1. Бахновська І.П. Питання співвідношення принципів і норм права та їх місця у механізмі правового регулювання / І.П. Бахновська // Університетські наукові записки. – 2013. – № 1 (45). – С. 43-47.
2. Бобровник С. В. Позитивистский и естественно-правовой аспекты исследования компромисса и конфликта в праве / С. В. Бобровник // Современное право. — 2013. — № 3. — С. 3-7.
3. Брояков С. В. Взаємозв'язок економіки, права та політики в основі світобудови / С. В. Брояков // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». – 2013. – № 2 (13). – С. 337-338.
4. Вовк Д. Проблеми визначення та дії принципу верховенства права в Україні / Д. Вовк // Право України. — 2003. — № 11. — С. 127-130.
5. Галунько В. В. Поняття права: багатогранність та інтеграційна однозначність / В. В. Гунько // Форум права. – 2012. – № 3. – С. 107-110.
6. Ганзицька Т. С. Механізм правового регулювання як засіб забезпечення принципів права, що втілюють ґендерну рівність в Україні: теоретико-правовий аналіз / Т. С. Ганзицька // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2012. – №4 (64). – С. 109-114.
7. Ганзицька Т. С. Принципи права – основа забезпечення ґендерної рівності / Т. С. Ганзицька // Законодавство України у світлі сучасних активних реформаційних

процесів**:** збірн. наук. праць міжн. наук.-практ. конф. (м. Київ, 21-22 листопада 2014 р.) – Київ, 2014. – С. 18 – 21.

8. Ганзицька Т. С. Роль принципів права в механізмі забезпечення ґендерної рівності / Т. С. Ганзицька // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2012. – №3 (62). – С. 85-92.

9. Ганзицька Т.С. Теоретико-правовий аналіз принципів права / Т. С. Ганзицька // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія: Право. – 2014. – Вип.2. – С. 19 – 23.

10. Горбатенко В. Право як форма регулювання соціальних відносин / В. Горбатенко // Право України. — 2014. — № 5. — С. 22-30.

11. Євграфова Є. Державорозуміння і право: проблемні аспекти теорії / Є. Євграфова // Право України. – 2015. – № 11. – С. 67-76.

12. Жадько В. А. Об'єкт і предмет філософії права / В. А. Жадько // Вісник Запорізького юридичного інституту. — 2000. — № 4. — С. 37-48.

13. Заморська Л.І. Нормативність сучасного права: теоретико-порівняльний зміст / Л.І. Заморська // Вісник Чернівецького факультету НУ "Одеська юридична академія". – 2012. – № 1. – С. 19-28.

14. Заморська Л.І. Функції права: змістовно-теоретичний аналіз / Л.І. Заморська // Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. – 2015. – № 6. – С. 3-9.

15. Ісаєва В. В. Функції права: теоретико-правовий аналіз / В. В. Ісаєва // Часопис Київський університет права. – 2013. – №1. – С. 45-48.

16. Ковальський В. Охоронна функція права: питання історичної обумовленості / В. Ковальський // Юридична Україна. – 2010. – № 2. – С. 15-19.

17. Ковальський В. Функції права: ціннісний та сутнісний виміри / В. Ковальський // Юридична Україна. — 2012. — №9 (117) — С. 4-9.

18. Ковальський О. Економічна функція права в системі правового впливу / О. Ковальський // Юридичний вісник. – 2014. – № 5. – С. 18-22.

19. Козюбра М. Праворозуміння: поняття, типи та рівні / М. Козюбра // Право України. — 2010. — № 4. — С. 10-21.

20. Костенко А. Соціальний натуралізм – методологічна основа прогресивної юриспруденції / О. Костнко // Право України . — 2014. — № 1. — С. 126-135.

21. Кучук А. М. Принципи права як категорія внутрішньодержавного й міжнародного права / А. М. Кучук, С. М. Перепьолкін // Право і суспільство. – 2015. – № 3. – С. 22-26.

22. Лаб'як О. І. Загальнотеоретична характеристика загальних принципів права: від позитивізму до юс натуралізму / О. І. Лаб'як // Міжнародне право. – 2014. - №1. – С. 163-166.

23. Мануйлов Є. М. Співвідношення політики і права як соціальних регуляторів / Є. М. Мануйлов // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». – 2014. – № 4 (23). – С. 263-265.

24. Матвєєва Л. Аналіз сучасних досліджень транзитивних процесів у праві / Л. Матвєєва // Юридична Україна. – 2015. – № 9. – С. 11-19.

25. Миронець О. М. Функції права: поняття та класифікація / О. М. Миронець // Юридичний науковий електронний журнал. – 2014. - №2. – С. 15-17.

26. Оніщенко Н. М. Проблеми поняття, сутності та природи права / Н. М. Оніщенко // Теорія й історія держави і права. – 2011. – № 2(15). – С. 5-10.

27. Погребняк С. Ознаки права в контексті сучасного право розуміння / С. Погребняк // Право України. — 2010. — № 4. — С. 164-169.

28. Поляничко А.О. Принципи права: сучасний загальнотеоретичний погляд / А. О. Поляничко // Університетські наукові записки. – 2013. – № 1 (45). – С. 55-60.

29. Рабінович П. Природне право: діалектика приватного і публічного / П. Рабінович // Право України. — 2004. — № 9. — С. 42-45.

30. Русенко І. Філософсько-правове розуміння принципів права у правовій системі Європейського союзу / І. Русенко // Публічне право. – 2014. – № 1 (13). – С. 231-238.

31. Самбор М.А. Інтерес в праві: загальнотеоретичні аспекти розуміння та реалізації: дис... канд. юрид. наук: 12.00.01/ Самбор Микола Анатолійович. – К., 2010. – 260 с.

32. Самбор М.А. Право як поняття та підходи до його розуміння / М.А. Самбор // Вісник КНУ ім. Т. Шевченка. Юридичні науки. – 2011. – № 87. – С. 59-63.

33. Скакун О. Загальна теорія права та держави: проблематизація та переосмислення метатеорії / О. Скакун // Бюлетень Міністерства Юстиції України. — 2012. — № 4. — С. 27-36.

34. Старчук О. В. Щодо принципів права / О. В. Старчук // Філософія і право. – 2012. – С. 40-43.

35. Тарахонич Т. І. Принцип рівності в системі загальних принципів права / Т. І. Тарахонич // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 4. – С. 43-46.

36. Тарахонич Т.І. Механізм дії права, механізм правового регулювання, механізм реалізації права: особливості взаємодії / Т.І. Тарахонич // Держава і право : зб. наук. праць. Серія «Юридичні і політичні науки». – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2010. – № 50. – С. 11–17.

37. Тесленко М. Право як інструмент соціальної справедливості / М. Тесленко // Право України. — 2004. — № 7. — С. 40-43.

38. Ткачова Н.А. Проблема сутності та поняття права / Н.А. Ткачова // Юридичні і політичні науки. Держава і право. – 2014. – № 64. – С. 19-26.

39. Уварова О. Принципи права у правозастуванні: загальнотеоретична характеристика : монографія. – Х. : Друкарня Мадрид, 2012. – 160 с.

40. Хавронюк А. Загальні принципи права (досвід Європейського Союзу) / А. Хавронюк // Підприємництво, господарство і право. — 2012. — № 4 (196). — С. 106-110.

41. Цвік М. Праворозуміння (значення повторюваності суспільних відносин для його дослідження) / М. Цвік // Право України. — 2010. — № 4. — С. 22-28.

42. Цвік М. Про сучасне праворозуміня / М. Цвік // Вісник АПрН України. — 2001. — № 4. — С. 44-49.

43. Цимбалюк М. Цивілізаційна цінність права у демократичному суспільстві / М. Цимбалюк // Право України. — 2003. — № 2. — С. 65-70.

44. Чорнобай О. Л. Комунікативна функція права: інформаційно – орієнтаційний вимір / О. Л. Чорнобай // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2013. – № 1. – С. 496-507.

45. Шаганенко В.П. Сутність характеристики системи права / В.П. Шаганенко // Часопис Київського університету права. – 2012. – № 2. – С. 69-74.

46. Шафиров В. Человекоцентристский подход к пониманию права / В. Шафиров // Право України. — 2010. — № 4. — С. 43-48.

47. Юхимюк О. Способи викладу принципів права у нормативно – правових актах / О. Юхимюк // Історико – правовий часопис. – 2014. – № 2 (4). – С. 23-27.

48. Ющик О. Про необхідність пізнання сутності та визначення поняття права / О. Ющик // Право України. — 2010. — № 4. — С. 106-113.

ТЕМА 6. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОРЕАЛІЗАЦІЇ

І. Підготувати мультимедійні презентації на запропоновані теми:

- Форми реалізації норм права: поняття та їх загальна характеристика.
- Стадії правозастосування: теоретико-правова характеристика.
- Класифікація та види актів застосування нормативно-правових приписів.

II. Скласти схеми:

- Функції застосування норм права.
- Форми безпосередньої реалізації норм права.
- Ознаки та основні види реалізації норм права.

III. Тематика рефератів:

- Прогалини у праві та шляхи їх подолання: питання теорії і практики.
- Особливості застосування аналогії права при вирішенні юридичних справ.
- Колізії в законодавстві та способи їх переборення.

IV. Вирішіть тестові завдання:

1. Втілення правових норм і принципів у правомірній поведінці суб'єктів права, у їх практичній діяльності – це:

а) застосування норм права;
б) ознаки права;
в) реалізація права;
г) зміст реалізації права.

2. Державно-владна, організаційна діяльність компетентних органів держави й посадових осіб із реалізації правових норм стосовно до конкретних життєвих випадків через винесення індивідуально-конкретних правових наказів (приписів):

а) застосування норм права;
б) реалізація норм права;
в) виконавчо-розпорядча діяльність;
г) адміністративно-контрольна діяльність;
д) тлумачення норм права.

3. З яких елементів складається механізм реалізації права?

а) методи, суб'єкти та форми правореалізації;
б) форми реалізації норм права, правовідносини, суб'єкти правореалізації;
в) юридичний факт, правові норми, суб'єкти правореалізації;
г) юридичний факт, правовідносини, акти реалізації суб'єктивних прав та юридичних обов'язків.

4. Правозастосування – це:

а) здійснення діяльності ,в межах компетенції, законодавчими органами;
б) здатність особи виступати суб'єктом правовідносин;
в) здійснювана в процедурно-процесуальному порядку владно-організуюча діяльність компетентних державних органів і посадових осіб, яка полягає в індивідуалізації правових норм стосовно конкретних суб'єктів і конкретних життєвих випадків в акті застосування норм права;
г) здійснення юридичних дій у справі спостереження і перевірки відповідності виконання та додержання підконтрольними суб'єктами правових розпоряджень;
д) задоволення учасниками суспільного життя своїх потреб соціально допустимими способами, засобами, які змодельовані державою.

5. Яка частина не відноситься до елементів правозастосовного акта?

а) резолютивна частина;
б) мотивувальна частина;
в) заключна частина;
г) констатуюча частина;
д) вступна частина.

6. Чим є процес фактичного втілення зобов'язуючих правових приписів через правомірну поведінку соціальних суб'єктів, на яких покладено юридичні обов'язки:

а) реалізацією правових норм;
б) правозастосуванням;
в) використанням права;
г) виконанням права;
д) дотриманням права.

7. Які інтерпретаційні акти набувають обов'язкового значення для конкретної справи, визначеного кола суб'єктів права:

а) акти офіційного тлумачення;
б) акти легального тлумачення;
в) акти казуального тлумачення;
г) акти нормативного тлумачення;
д) акти делегованого тлумачення.

8. Види правомірної поведінки, виділені за способом правового регулювання:

а) добровільна і вимушена поведінка;
б) зафіксована і не зафіксована в нормативних актах;
в) дотримання, виконання і використання норм права;
г) правовстановлююча, правозмінююча, правоприпиняюча;
д) дія чи бездіяльність.

9. Акт правозастосування є видом:

а) юридичного акта;
б) нормативно-правового акта;
в) судового рішення;
г) інтерпретаційного акта;
д) управлінського рішення.

10.Вирішення конкретної справи за наявності прогалини у законодавстві і відсутності аналогічної правової норми, виходячи із принципів права в цілому або принципів галузі чи інституту цієї галузі права:

а) аналогія закону;
б) аналогія права;
в) правозастосування;
г) субсидіарне застосування права;
д) правозаміщення.

V. Словникова робота:

реалізація норм права, реалізація загальних установлень, додержання, виконання, використання, застосування права, стадії застосування норм права, встановлення фактичних обставин справи, встановлення юридичної основи справи, прийняття рішення та його документальне оформлення у правозастосовному акті, виконання ухваленого рішення уповноваженими органами, вимоги до застосування норм права, акт застосування норм права, правозастосовний акт, прогалини у праві, аналогія закону, аналогія права, субсидіарне застосування норм права, правозастосовна техніка, юридичні колізії, колізії в законодавстві, темпоральна (часова) колізія, ієрархічна (субординаційна) колізія, змістовна (сутнісна) колізія.

Рекомендована література до Теми 6:

1. Барандич С. Загальнотеоретичні аспекти реалізації права / С. Барандич //

Вісник Національної академії прокуратури України. – 2014. – № 5 (38). – С. 47-53.

2. Бобрешов Є. Г. Судове правозастосування в Україні: проблеми теорії і практики : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.01 / Є. Г. Бобрешов ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2011. – 18 с.

3. Борисенко М. О. Поняття та форми реалізації норм права / М. О. Борисенко // Порівняльно-аналітичне право. – 2015. – № 2. – С. 274-276.

4. Борисенко М.О. Співвідношення понять "реалізація права" та "здіснення права" / М.О. Борисенко // Часопис Академії адвокатури України. – 2015. – № 1 (26). – С. 78-79.

5. Гончар Д.В. Концептуальні засади дослідження механізму реалізації міжнародного договору в національному правопорядку / Д.В. Гончар // Часопис Київського університету права. – 2014. – № 1. – С. 49-53.

6. Донченко О. І. Особливості правозастосування як форми реалізації норма права / О. І. Донченко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2014. - № 11, том 1. – С. 40-42.

7. Дума В. В. Правозастосовча діяльність та форми її здійснення : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.01 / В. В. Дума ; Київ. нац. ун-т внутр. справ. – К., 2010. – 20 с.

8. Дума В.В. Наукові підходи до праворозуміння та реалізації права / В.В. Дума // Право і суспільство. – 2011. – № 6. – С. 35-39.

9. Завальнюк С. Механізм застосування аналогії права / С. Завальнюк // Юридичний вісник. – 2014. – № 2. – С. 211-214.

10. Калашник О.М. Прогалини в праві: юридична природа, їх ознаки та види / О. М. Калашник // Юрист України. – 2013. – № 1 (22). – С. 36-42.

11. Костовська К. М. Юридична техніка актів правозастосування в діяльності органів внутрішніх справ : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.01 / К. М. Костовська ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. – Львів, 2011. – 16 с.

12. Легка О. В. Реалізація норм права: теоретико-правові аспекти / О. В. Легка // Право і суспільство. – 2012. – № 1. – С. 30-33.

13. Малишев Б. В. Застосування норм права (теорія і практика) / Б. В. Малишев, О. В. Москалюк ; за заг. ред. Б. В. Малишева. — К. : Реферат, 2010. — 260 с.

14. Молодецький Р. А. Судове правозастосування як особливий вид правореалізації / Р. А. Молодецький // Актуальні проблеми держави і права. – 2011. – С. 233-240.

15. Муравйов В. І. Реалізація норм права Європейськоо Союзу у внутрішніх правопорядках держав-членів / В. І. Муравйов // Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна. – 2013. – № 1086. – С. 58-64.

16. Патей-Братасюк М. Г. Норма права в контексті основних типів праворозуміння / М.Г. Патей-Братасюк // Філософські та методологічні проблеми права. – 2011. – № 1. – С. 40-47.

17. Пацурківський Ю. П. Реалізація права: поняття, зміст та співвідношення з суміжними категоріями / Ю. П. Пацурківський // Науковий Вісник Чернівецького університету. – 2012. – Вип. 636. – С. 59-63.

18. Погребняк С. Прогалини в законодавстві та засоби їх подолання / С. Погребняк // Вісник «Загальні проблеми правової науки». – 2013. – № 1 (72). – С. 44-56.

19. Подпіснов Д. С. Ознаки реалізації норм права / Д. С. Подпіснов // Вісник НТУУ «КПІ». – 2013. – № 3 (19). – С. 107-111.

20. Пугачов О. Поняття, види та способи усунення колізій у конституційному праві / О. Пугачов // Бюлетень Міністерства Юстиції України. — 2012. — № 7. — С. 38-46.

21. Свиридюк Н.П. Юридичні коліїзії як властивість законодавства перехідного періоду / Н.П. Свиридюк // Актуальні проблеми держави і права. – 2011. – № 58. – С. 77-84.

22. Сердюк О. В. Проблеми правореалізації судової правотворчості в Україні / О. В. Сердюк // Порівняльно-аналітичне право. – 2013. – № 3-2. – С. 63-66.

23. Ступак А.Л. Реалізація правових норм як передумова додержання та зміцнення правопорядку / А.Л. Ступак // Альманах права. Праворозуміння та правореалізація: від теорії до практики. – 2011. – №2. – С. 227–230.

24. Шевченко Т. В. Прогалини в законодавстві, способи усунення і подолання / Т. В. Шевченко // Право і суспільство. – 2013. – № 1. – С. 23-26.

25. Юхимюк О. Дотримання як форма безпосередньої реалізації норм права / О. Юхимюк // Історико-правовий часопис. – 2013. – № 2. – С. 32-35.

26. Юхимюк О. Типологія правозастосування / О. Юхимюк // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : право. – 2012. – №19. - С. 132–134.

ТЕМА 7. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАГАЛЬНОЇ ТЕОРІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ

І. Підготувати мультимедійні презентації на запропоновані теми:

- Основні етапи формування інституту конституційних прав, свобод і обов'язків в Україні.
- Основні функції конституційних прав і свобод людини і громадянина.
- Класифікація конституційних прав і свобод людини і громадянина.

ІІ. Скласти схеми:

- Принципи конституційних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні.
- Система конституційних прав і свобод людини і громадянина.
- Система гарантій конституційних прав і свобод.

ІІІ. Тематика рефератів:

- «Конституція України та міжнародні стандарти в сфері прав і свобод людини».
- «Гарантії правового захисту прав і свобод людини і громадянина».
- «Організаційно-правові та нормативно-правові гарантії забезпечення прав і свобод людини та громадянина в Україні».

ІV. Вирішіть тестові завдання:

1. *Який розділ Конституції України закріплює права, свободи і обов'язки людини та громадянина?*

а) розділ І;
б) розділ ІІ;
в) розділ ІІІ;
г) розділ ІV;
д) розділ Х.

2. Відмінність між правами людини і громадянина полягає у:

а) права людини загально-соціальні, а права громадянина – спеціально-соціальні;
б) права людини спеціально-соціальні, а права громадянина – загально-соціальні;
в) права людини територіальні, а права громадянина – поза територіальні;
г) права людини ширше ніж права громадянина;
д) відмінність відсутня.

3. Історично розвиток прав і свободи людини та громадянина дослідники поділяють на:

а) два покоління;

б) три покоління;
в) чотири покоління;
г) п’ять поколінь;
д) шість поколінь.

4. Зміст принципу невичерпності прав і свобод людини і громадянина полягає в тому, що:

а) всі люди визначаються вільними від народження і ніхто не може позбавити їх законних прав;
б) здійснення прав і свобод людини і громадянина не повинні порушувати права та свободи інших осіб;
в) конституційні права та свободи гарантуються державою;
г) визначений перелік прав та свобод людини і громадянина не є остаточним;
д) кожен громадян має право відповідно до закону користуватися природними об’єктами права власності народу.

5. Зміст якого принципу полягає в тому, що всі люди визнаються вільними від народження і ніхто не може позбавити їх законних прав?

а) принцип невідчужуваності і непорушності основних природних прав і свобод людини і громадянина;
б) принцип рівноправності прав і свобод людини і громадянина;
в) принцип гарантованості прав і свобод людини і громадянина;
г) принцип невичерпності прав і свобод людини і громадянина;
д) принцип єдності прав та обов’язків людини і громадянина.

6. Конституційні права і свободи людини та громадянина за суб’єктом поділяються на:

а) права і свободи людини, права та свободи громадянина;
б) основі, додаткові;
в) індивідуальні та колективні;
г) на права першого, другого, третього поколінь;
д) права, що підлягають обмеженню та права, що не підлягають обмеженню.

7. Права, що передбачені для задоволення особистих потреб, інтересів людини відносяться до:

а) особистих прав;
б) політичних прав;
в) соціальних прав;
г) духовних прав;
д) культурних прав.

8. Передбачені Конституцією України умови, засоби, методи і механізми, що забезпечують реалізацію конституційних прав і свобод людини і громадянина – це:

а) конституційні права;
б) конституційні обов’язки;
в) конституційні свободи;
г) конституційні гарантії;
д) принципи конституційних прав і свобод людини і громадянина.

9. Гарантії конституційних прав і свобод людини і громадянина поділяються на:

а) загальні та додаткові;
б) основні, неосновні;

в) гарантії людини та гарантії громадянина;
г) первинні, вторинні;
д) загальні та юридичні.

10. До якого виду гарантій конституційних прав і свобод людини та громадянина відноситься суд?:
а) правових гарантій;
б) нормативно-правових гарантій;
в) організаційно-правових гарантій;
г) міжнародно-правових гарантій;
д) політично-правових гарантій.

V. Словникова робота:

права людини, конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина, інститут конституційних прав, принципи конституційних прав та свобод людини і громадянина, конституційні права, свободи та обов'язки, загальна правоздатність, дієздатність, громадянство, принципи громадянства, філіація, принцип «права крові», принцип «права ґрунту», натуралізація, індивідуальна натуралізація, натуралізація внаслідок правонаступництва держав, іноземець, імміграція, іммігрант, міграція, апатриди, біпатриди, біженці, природні права і свободи людини, громадянські права, економічні права, соціальні права, культурні права, політичні права і свободи, конституційні обов'язки людини і громадянина, механізм реалізації прав і свобод людини і громадянина, система гарантій конституційних прав, свобод та обов'язків, організаційні гарантії, юридичні гарантії, механізм захисту прав і свобод людини і громадянина, право на захист, право на звернення, адвокат.

Рекомендована література до Теми 7:

1. Аблязов Д. Е. Соціальна, правова держава та права людини і громадянина / Д. Е. Аблязов // Форум права. – 2012. – № 1. – С. 10-14.
2. Аврамова О. Четверте покоління прав людини: постановка проблеми / О. Аврамова, О. Жидкова // Право України. — 2010. — № 2. — С. 101-104.
3. Айріян К. Б. Важливість запровадження інституту конституційної скарги для повноцінного захисту та відновлення порушених прав особи / К. Б. Айріян // Вісник Академії адвокатури України. — 2014. — № 1. — С. 19–26.
4. Альонкін О. Правове забезпечення економічних гарантій права людини на свободу світогляду і віросповідання / О. Альонкін // Право України. — 2010. — № 1. — С. 92-95.
5. Андріїв В. М. Права та свободи людини і громадянина як визначальні категорії правничої науки / В. М. Андріїв // Форум права. – 2006. – № 3. – С. 4-8 [Електронний ресурс] – Режим доступу:http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.
6. Баран С. О. Забезпечення конституційного права людини і громадянина на відшкодування шкоди органами місцевого самоврядування / С. О. Баран // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2011. – № 4. - С. 100-106.
7. Барчук В. Б. Вдосконалення форм і методів діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини / В. Б. Барчук // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2004. — № 5. — С. 102-112.
8. Барчук В. Роль і місце Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в юридичному механізмі закріплення прав людини / В. Барчук // Підприємництво, господарство і право. — 2010. — № 10. — С. 134-137.
9. Баулін Ю. В. Захист конституційних прав громадян як основний напрям діяльності Конституційного Суду України: сучасний стан та перспективи розвитку /

Ю. В. Баулін // Права людини в Україні в сучасних умовах: пошук нових механізмів утвердження та забезпечення : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 10 груд. 2014 р.). — К. : Ліра-К, 2014. — С. 11–14.

10. Башимов М. Институт омбудсмена в странах СНГ и Балтии / М. Башимов // Государство и право. — 2004. — № 5. — С. 63-73.

11. Баштанник В. Регламентація захисту прав людини у системі права Європейського Союзу: організаційно-правовий аспект / В. Баштанник // Право України. — 2006. — № 9. — С. 59-60.

12. Бідняжевська А. Ю. Гарантії забезпечення конституційного права людини і громадянина на недоторканність житла в Україні / А. Ю. Бідняжевська // Право і суспільство. – 2011. – № 1. – С. 84-88.

13. Білозьоров Є., Бортник С. Правові гарантії забезпечення прав і свобод людини та громадянина в Україні / Є. Білозьоров, С. Бортник // Юридична Україна. — 2011. — №3 (99). — С. 4-10.

14. Білоскурська О. В. Актуальні питання механізму забезпечення виконання конституційного обов'язку додержуватися Конституції України та законів України / О. В. Білоскурська // Часопис Київського університету права. — 2007. — № 3. — С. 78-82.

15. Білоскурська О. В. Форми реалізації конституційного обов'язку додержуватися Конституції України та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей / О. В. Білоскурська // Адвокат. – 2009. – № 1. – С. 20-23.

16. Білоскурська О. Питання типології конституційних обов'язків людини і громадянина / О. Білоскурська // Юридична Україна. — 2010. — № 9 (93). — С. 21-24.

17. Білоскурька О. В. Загальнотеоретичні дослідження конституційних обов'язків людини і громадянина в Україні на сучасному етапі розвитку правової держави / О. В. Білоскурька // Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. – 2010. – № 1. – С. 37-39.

18. Бородін І. Права та свободи громадян, їх класифікація, гарантії реалізації / І. Бородін // Право України. — 2001. — № 12. — С. 32-34.

19. Бородін І. Функціональні обов'язки прав прокуратури у сфері забезпечення прав людини і громадянина (загальний нагляд, представництво інтересів громадян) / І. Бородін // Право України. — 2000. — № 7. — С. 46-48.

20. Бородін М. Конституційне право громадянина на звернення до суду за захистом своїх прав / М. Бородін // Право України. — 2000. — № 8. — С. 65-66.

21. Босий В.П. Особливості набуття біженцями громадянства України / В.П. Босий // Часопис Київського університету права. – 2014. – № 4. – С. 87-90.

22. Веклич В. Історичні передумови сучасної концепції прав людини і громадянина / В. Веклич // Віче. – 2010. – № 18. – С. 16-19.

23. Виноградова Н. Захист основних політичних прав і свобод людини і громадянина в умовах розвитку громадянського суспільства в Україні / Н. Виноградова. //Публічне адміністрування: теорія та практика. – 2015. – Вип. 1 (13) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Patp_2015_1_3.

24. Вільний вибір захисника своїх прав (проблеми офіційної інтерпретації статті 59 Конституції України) / П. Рабінович, Д. Гудима, В. Гончаров, О. Луців // Право України. – 2013. – № 3-4. – С. 376-384.

25. Гаврильців М. Т. Принцип єдності прав і обов'язків у сфері охорони довкілля як основа еколого-правового статусу людини і громадянина / М. Т. Гаврильців // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія юридична. – 2014. – Вип. 4. – С. 118-128.

26. Ганзицька Т. С. Міжнародні стандарти прав людини: теорія та практика реалізації в Україні / Т. С. Ганзицька, М. В. Штанько // Порівнялно-аналітичне право. – 2015. – № 4. – С. 16-18 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pap.in.ua/4_2015/4.pdf.

27. Гончаров В. Презумпція про права людини та презумпція конституційності нормативних актів / В. Гончаров // Право України. – 2015. – № 2. – С. 64-72.

28. Гостєв В. В. Права і свободи людини та громадянина як основа їх правового статусу / В. В. Гостєв // Актуальні проблеми права: теорія і практика. – 2010. – № 17. – С. 108-114.

29. Гудима Д. Принцип екстериторіальності у практиці Європейського суду з прав людини / Д. Гудима // Право України. – 2015. – № 2. – С. 113-127.

30. Дашковська О. До питання про правові інститути забезпечення прав і свобод людини і громадянина / О. Дашковська // Вісник Академії правових наук України. – 2010. – № 3. – С. 44-49.

31. Добрянський С. Роль Хартії основних прав людини Європейського Союзу в юридичному гарантуванні прав і свобод людини / С. Добрянський // Право України. – 2015. – № 10. – С. 67-78.

32. Добрянський С. Юридичне гарантування дотримання прав людини інституціями Європейського Союзу: перспективи удосконалення / С. Добрянський // Право України. – 2015. – № 2. – С. 151-162.

33. Дудаш Т. Проблеми перекладу рішень Європейського суду з прав людини з англійської мови на українську / Т. Дудаш // Право України. – 2015. – № 2. – С. 140-150.

34. Єльникова М. О Конституційне визнання прав і свобод людини та громадянина: еволюція підходів / М. О. Єльникова // Право і суспільство. – 2015. – № 6-1. – Ч. 2. – С. 3-10.

35. Завгородній В. А. Підстави набуття громадянства України / В. А. Завгородній // Науковий вісник ДДУВС. - 2012. - №2. - С. 41-46.

36. Зубенко Г. В. Конституційні права і свободи людини і громадянина в Україні в аспекті їх взаємозв'язку з громадянським суспільством / Г. В. Зубенко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Право. – 2015. – № 1151, вип. 19. – С. 51-54.

37. Ірха Ю. Обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина в інтересах національної безпеки України в сучасних умовах / Ю. Ірха // Вісник Конституційного Суду України. – 2015. – № 5. – С. 78-87.

38. Калініченко О. Ф. Контроль за реалізацією конституційних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / О. Ф. Калініченко ; МВС України, Нац. акад. внутр. справ. — К., 2014. — 19 с.

39. Кириченко Ю. В. Класифікація прав і свобод людини і громадянина за Конституцією України: теоретичні та практичні аспекти / Ю. В. Кириченко // Право: зб. наук. пр. Харк. нац. пед. ун-ту ім. Г. С. Сковороди. — 2014. — Вип. 21. — С. 26–32.

40. Коваленко В. Конституційний Суд України як ключова інституція в механізмі гарантій прав і свобод людини в Україні / В. Коваленко // Вісник Конституційного Суду України. — 2014. — № 2. — С. 66–73.

41. Ковінько Д. В. Поняття та зміст конституційного забезпечення прав людини і громадянина в Україні / Д. В. Ковінько // Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. – 2011. – № 2. – С. 47-51.

42. Корнієнко-Зєнкова Н. Право знати свої права та обов'язки: до визначення в системі конституційних прав людини / Н. Корнієнко-Зєнкова // Віче. – 2015. – № 6. – С. 16-19.

43. Костенко О. Права людини і правовий лібералізм (про співвідношення категорій прав і обов'язків людини у світлі соціально-натуралістичної концепції права) / О. Костенко, О. Костенко // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2010. – № 2. – С. 13-17.

44. Котляр О. І. Визначення поняття "біженець" у міжнародних документах / О. І. Котляр // Адвокат. - 2013. - № 6(153). - С. 36-40.

45. Крючков Г. Зміцнити законодавчі гарантії конституційного права громадян на користування рідною мовою / Г. Крючков // Голос України. – 2010. – № 184. – С. 4.

46. Кузнецова Ю. В. Проблеми застосування практики Європейського суду з прав людини органами конституційної юстиції / Ю. В. Кузнецова // Держава і право. Серія: Юридичні і політичні науки. – 2012. – № 56. – С. 188-192.

47. Кузьменко Я. П. Актуальні проблеми загальної теорії прав людини / Я. П. Кузьменко // Право і суспільство. – 2015. – № 5. – Ч. 1. – С. 25-29.

48. Кулініч О. О. Юридична природа освітніх правовідносин як елемента конституційно-правового механізму реалізації права людини і громадянина на освіту / О. О. Кулініч // Форум права. – 2013. – № 4. – С. 224–231.

49. Кучевський П. Конституційний принцип забезпечення права на правову допомогу – основа участі адвоката у захисті прав і законних інтересів учасників кримінального процесу / П. Кучевський // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 11. – С. 138-140.

50. Лазарєв В. В. Система законодавства про громадянство України / В. В. Лазарєв // Право і безпека. – 2010. – № 2 (34). – С. 11-15.

51. Латинін С. Декларування доходів – конституційний обов'язок фізичної особи / С. Латинін // Вісник податкової служби України. – 2009. – № 4. – С. 18-29.

52. Лемак О. В. Право на судовий захист: конституційно-правовий аспект : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / О. В. Лемак ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. — Х., 2014. — 20 с.

53. Летнянчин Л. І. Еволюція конституційних обов’язків людини і громадянина в Україні / Л. І. Летнянчин // Державне будівництво та місцеве самоврядування. – 2006. – Вип. 11. – с. 194 – 207.

54. Лиска І. Умови і порядок набуття закордоними українцями громадянства України / І. Лиска // Вісник. Питання конституційного права. - 2011. - № 4(67). - С. 39-47.

55. Мавдрик М. Я. Становлення та розвиток прокуратури України як інституту захисту прав і свобод людини і громадянина / М. Я. Мавдрик // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2012. – № 3. – С. 22-35.

56. Марчук М. І. Самоврядні механізми забезпечення прав та свобод людини і громадянина / М. І. Марчук // Право і Безпека. – 2008. – Т. 7, № 2. – С. 19-24.

57. Марчук Т. Мобілізація в Україні: конституційні обов'язки та соціальні гарантії / Т. Марчук, І. Ємельянов // Фінансовий контроль. – 2015. – № 2. – С. 14-17.

58. Нагорнова Є.А. Громадянство в Україні: правове регулювання, набуття та припинення / Є.А. Нагорнова // Наше право. - 2013. - №6. - С. 42-46.

59. Несинова С. В. Інститут Уповноваженого Врховної Ради України з прав людини у механізмі забезпечення прав людни і громадянина / С. В. Несинова, І. М. Грищенко // Порівняльно-аналітичне право. – 2015. – № 5. – С. 40-42 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pap.in.ua/5_2015/12.pdf.

60. Нікітченко В. В. Адвокатура України в контексті забезпечення конституційного права людини і громадянина на захист і правову допомогу / В. В. Нікітченко //Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2011. – № 3. – С. 225-231.

61. Олійник А. Правова природа конституційного обов'язку із сплати податків і зборів: аналіз Основного Закону України / А. Олійник // Підприємництво, господарство і право. – 2013. – № 8. – С. 55-58.

62. Олійник А. Регламентація податкового обов'язку: порівняльна характеристика норм Основного Закону України та князівства Андорра / А. Олійник // Підприємництво, господарство і право. – 2013. – № 9. – С. 25-27.

63. Олійник А.Ю. Критерії класифікації конституційних свобод людини і громадянина в Україні / А.О. Олійник // Науковий вісник НАВС. - 2012. - № 6(85). - С. 79-86.

64. Павлишин О. Права людини та методологія їх дослідження крізь призму семіотико-правового підходу / О. Павлишин // Право України. – 2015. – № 2. – С. 46-51.

65. Петрів І. Конституційний Суд України в механізмі захисту прав людини / І. Петрів // Вісник Конституційного Суду України. — 2014. — № 1. — С. 87–94.

66. Права людини в Україні в сучасних умовах: пошук нових механізмів утвердження та забезпечення : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 10 груд. 2014 р.) / НАПрН України [та ін.] ; за заг. ред. Ю. С. Шемшученка, В. П. Тихого. — К. : Ліра-К, 2014. — 244 с.

67. Пробко І. Б. Поняття та класифікація конституційних прав, свобод і обов'язків людини та громадянина, гарантії їх реалізації / І. Б. Пробко // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. – 2013. – Вип. 11. – С. 86-89.

68. Пробко І. Б. поняття та класифікація конституційних прав, свобод і обов'язків людини та громадянина, гарантії їх реалізації / І. Б. Пробко // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. – 2013. – Вип. 11. – С. 86-89.

69. Пустовіт Ж.М. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні, перспективи їх реформування // Актуальні проблеми конституційного права України: підр. за заг. ред. проф. Олійника А.Ю. - К: «Центр учбової літератури». - 2013. - 554 с.

70. Рабінович П. До модернізації конституційно-правового статусу людини і громадянина (львівські пропозиції) / П. Рабінович // Право України. – 2014. – №7. – С. 146-156.

71. Рабінович П. Конституційно-правовий статус людини і громадянина: можливості оптимізації / П. Рабінович // Вісник Національної академії правових наук України. — 2014. — № 1. — С. 19–31.

72. Рабінович П. М. Конституційне забезпечення прав і свобод людини і громадянина в Україні: можливості ефективізації / П. М. Рабінович // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2014. — № 5. — С. 68–78.

73. Рабінович П. Міжнародні стандарти прав людини (загальноправова характеристика) / П. Рабінович // Право України. – 2015. – № 10. – С. 58-66.

74. Рабінович П. Основоположні права людини: терміно-поняттєвий інструментарій дослідження та викладання / П. Рабінович // Право України. – 2015. – № 2. – С. 9-23.

75. Рабінович П. Конституційно-правовий статус людини і громадянина:можливості оптимізації / П. Рабінович // Вісник Національної академії правових наук України. – 2014. – № 1. – С. 19-31.

76. Рабінович П. Практика Страсбурзького суду у справах проти України як чинник удосконалення її законодавчих гарантій прав людини / П. Рабінович, О. Гарасимів // Право України. – 2015. – № 2. – С. 128-139.

77. Рабінович С. Охорона певності правового становища людини при скасуванні індивідуальних юридичних актів публічної влади / С. Рабінович // Право України. – 2015. – № 2. – С. 73-80.

78. Рабіновіч П. Конституційні гарантії прав людини і громадянина: напрями удосконалення / П. Рабіновіч //Вісник Конституційного Суду України. - 2011. - №1. - С. 66-74.

79. Раданович Н. Можливості загальнодозвільного типу правового регулювання у забезпеченні реалізації прав людини (теоретичний аналіз юридичних інструментів) / Н. Раданович // Право України. – 2015. – № 2. – С. 52-63.

80. Речицький В. Права людини вУкраїні: критичний погляд на досягнуте / В. Речицький // Право України. – 2015. – № 2. – С. 79-86.

81. Севостьянова Н.І. Право на індивідуальну заяву до Європейського Суду з прав людини: генезис, еволюція, сучасність / Н.І. Севостьянова // Актуальні проблеми держави і права. – 2011. – № 58. – С. 202-208.

82. Середа Ю. М. Проблемні аспекти дотримання прав і свобод людини і громадянина у сучасному змагальному процесі кримінального судочинства / Ю. М. Середа // Вісник Академії адвокатури України. – 2011. – Ч. 2. – С. 146-150.

83. Скороход И. Г. Конституционные обязанности и социальное государство: история, проблемы и перпективы / И. Г. Скороход // Право і суспільство. – 2015. – № 6-2. – Ч. 2. – С. 28-34.

84. Скрипнюк О. В. Права і свободи людини та громадянина: міжнародні стандарти, національна практика та проблеми їх конституційної модернізації в Україні / О. В. Скрипнюк // Проблеми законності. – 2014. – Вип. 125. – С. 56-63.

85. Сова В. Конституційний Суд "відкоригував" деякі права та обов'язки держслужбовців: коментар до Рішення Конституційного Суду України від 13.03.12 р. № 6-рп/2012 / В. Сова // Все про бухгалтерський облік. – 2012. – № 42. – С. 19-20.

86. Стасів О. М. Права людини і громадянина як основний параметр антропологічної парадигми права / О. М. Стасів // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. – 2014. – № 12. – С. 101-105.

87. Сульженко Ю. О. Судовий захист економічних прав та свобод людини і громадянина в Україні / Ю. О. Сульженко // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2011. – № 6. – С. 35-43.

88. Суржинський М.І. Поняття громадянства та контитуційне регулювання його основних засад у потрадянських державах (порівняльний аналіз) / М.І. Суржинський // Часопис Київського університету права. - 2013. - №3. - С. 93-97.

89. Сущенко В. М. Проблеми реалізації та захисту прав і свобод людини та громадянина в Україні (в контексті верховенства права) / В. М. Сущенко // Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки. – 2012. – Т. 129. – С. 28-32.

90. Турута О. В. Становлення і розвиток ідеї прав і свобод людини в Україні / О. В. Турута, Н. А. Дубина // Право і суспільство. – 2015. – № 4. – Ч. 2. – С. 21-27.

91. Фулей Т. Вплив практики Європейського суду з прав людини на судову практику України: підходи та виміри / Т. Фулей // Право України. – 2015. – № 2. – С. 98-112.

92. Фулей Т. Розуміння обов'язку держави за статтею 11 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: проблемні моменти / Т. Фулей // Філософія права і загальна теорія права. – 2012. – № 2. – С. 234–244.

93. Чирик О.Ю. Набуття та припинення громадянства Україні: адміністративно-правовий аспект / О.Ю. Чирик // Юрист України — 2014. - № 3(28). - С. 42-46.

94. Шаповал В. Феномен прав і свобод людини та громадянина (теоретикоправовий і конституційний аспекти) / В. Шаповал // Право України. – 2015. – № 2. – С. 24-45.

95. Шило О. До питання реалізації конституційного права людини і громадянина на судовий захист у порядку судово-контрольного провадження в досудових стадіях кримінального процесу / О. Шило // Вісник Академії правових наук України. – 2011. – № 1 (64). – С. 164-172.

96. Шурдук Р. В. Теоретико-правовий аспект імплементації механізмів захисту прав людини в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Р. В. Шурдук ; МВС України, Нац. акад. внутр. справ України. — К., 2014. — 20 с.

97. Янковський С.А. Правова сутність інституту громадянства ЄС / С.А. Янковський // Право і безпека. – 2011. – № 4 (41). – С. 28-32.

ТЕМА 8. ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

І. Підготувати мультимедійні презентації на запропоновані теми:

- Критерії класифікації та види правопорушень.
- Теоретико-правова характеристика юридичного складу правопорушення.
- Підстави притягнення та звільнення від юридичної відповідальності.

ІІ. Скласти схеми:

- Види правомірної поведінки.
- Ознаки правопорушення.
- Класифікація видів юридичної відповідальності.

ІІІ. Тематика рефератів:

- Правопорушення як вид правової поведінки: теорія та законодавча практика.
- Міжнародні правопорушення: поняття та різновиди.
- Юридична відповідальність як передумова правомірної поведінки особи: теоретичні аспекти.

ІV. Вирішіть тестові завдання:

1. Правопорушення-це:

а) суспільно шкідливе діяння (у формі дії або бездіяльності) дієздатного суб'єкта, що суперечить вимогам правових норм;

б) це сукупність негативних наслідків правопорушення;

в) сукупність ознак правопорушення в єдності його об'єктивних характеристик, які є необхідними для визначення даного діяння правопорушенням;

г) найбільш шкідливі правопорушення, небезпечні для суспільства і особи, що посягають на суспільний лад, права і свободи особи, інші соціальні цінності;

д) передбачені законом вид і міра державно-владного (примусового) зазнання особою втрат благ особистого, організаційного і майнового характеру за вчинене правопорушення.

2.Сукупність передбачених у законі ознак, за наявності яких діяння визнається правопорушенням-це:

а) юридичний склад правопорушення;

б) правопорушення;

в) об'єкт правопорушення;

г) об'єктивна сторона правопорушення;

д) суб'єктивна сторона правопорушення.

3. Цивільні правопорушення (проступки) – це:

а) суспільне небезпечні протиправні діяння, які полягають у винному (умисному чи необережному) заподіянні шкоди порядку організації і діяльності органів влади і управління, конституційним правам і свободам громадян, але не мають ознак складу злочину;

б) суспільне небезпечні протиправні діяння, які полягають у невиконанні робітником, службовцем, військовослужбовцем, студентом виробничих, службових, військових або учбових обов'язків, порушенні правил внутрішнього трудового розпорядку;

в) суспільне небезпечні протиправні діяння, які полягають у винному (умисному чи необережному) посяганні на суспільні відносини, що складаються у сфері державного управління і охороняються законом;

г) суспільне небезпечні протиправні діяння, які полягають у винному (умисному чи необережному) заподіянні шкоди майну підприємства його працівником;

д) суспільне небезпечні протиправні діяння, які полягають у порушенні громадянами і організаціями майнових і особистих немайнових відносин, що складаються між суб'єктами права і становлять для них матеріальну і духовну цінність (наприклад, невиконання зобов'язань за цивільно-правовим договором, поширення чуток, що принижують честь і

гідність людини).

4.Суспільне небезпечні протиправні діяння, які полягають у винному (умисному чи необережному) посяганні на суспільні відносини, що складаються у сфері державного управління і охороняються законом-це:

а) конституційні проступки;

б) адміністративні проступки;

в) дисциплінарні проступки;

г)матеріальні проступки;

д)цивільні проступки.

5. Головними цілями юридичної відповідальності, що випливають із загальних цілей права є:

а) забезпечення нормального функціонування механізму правового регулювання шляхом гарантування реалізації суб'єктами правових відносин суб'єктивних прав і юридичних обов'язків;

б) охорона існуючого державного ладу та суспільного порядку;

в) утвердження законності і захист правопорядку;

г) захист прав і свобод громадян від незаконних порушень;

д) все вищезазначене.

6. Принцип юридичної відповідальності – принцип законності, суть якого полягає:

а) у суворому і точному слідуванні правовим приписам;

б) у відповідності між діянням і його соціальним наслідком;

в) заснований на визнанні пріоритету загальнолюдських цінностей, серед яких провідне місце посідають права і свободи особи, що носять природний і невід'ємний характер і визнаються найвищою соціальною цінністю;

г) рішення уповноваженого органу про притягнення правопорушника до юридичної відповідальності ґрунтується на конкретних правових нормах;

д) відповідальність за скоєне правопорушник повинен нести сам за себе.

7. Який принцип юридичної відповідальності передбачає, по-перше, об'єктивне вивчення обставин справи, збір і всебічну оцінку доказів, аргументованість висновку про те, чи було скоєно правопорушення, чи винна особа, яка притягується до відповідальності, чи підлягає застосуванню передбачена в законі санкція; і по-друге, визначення конкретної міри покарання, стягнення, відшкодування збитків у точній відповідності з критеріями, встановленими законом:

а) принцип невідворотності;

б) принцип обґрунтованості;

в) принцип гуманізму;

г) принцип справедливості;

д) принцип законності.

8. За галузевою ознакою виділяють такі види юридичної відповідальності:

а) кримінальну;

б) адміністративну;

в) конституційну;

г) цивільну;

д) кримінальну, адміністративну, дисциплінарну, цивільно-правову, конституційну і міжнародно-правову.

9. Зміст кримінальної відповідальності:

а) вона настає тільки внаслідок скоєння злочину – суспільно небезпечного діяння, склад якого передбачений у кримінальному законі;

б) настає за вчинення адміністративних проступків, передбачених законодавством про адміністративні правопорушення, і може виявлятись у винесенні попередження, накладенні штрафу, позбавленні спеціальних прав, адміністративному затриманні або арешті, огляді речей та вилученні речей і документів;

в) застосовується за скоєння дисциплінарних проступків, які виявляються в порушенні трудової, навчальної, службової та військової дисципліни і завдають шкоди внутрішньому порядку діяльності підприємств, установ, організацій тощо;

г) настає за порушення договірних зобов'язань майнового характеру або за заподіяння майнової чи немайнової (моральної) шкоди, тобто за скоєння цивільно-правового делікту, і може виражатись у позбавленні правопорушника певних благ матеріального характеру, у зміні невиконаного обов'язку новим, у приєднанні до невиконаного обов'язку нового, додаткового;

д) настає за порушення державою – учасником міжнародних договорів взятих на себе зобов'язань.

10. Найбільш шкідливі правопорушення, небезпечні для суспільства і особи, що посягають на суспільний лад, права і свободи особи, інші соціальні цінності-це:

а) цивільні правопорушення (проступки);

б) адміністративні правопорушення (проступки);

в) дисциплінарні правопорушення (проступки);

г) проступки;

д) злочини.

V. Словникова робота:

правова поведінка, правомірна поведінка, зловживання правом, об'єктивно протиправна поведінка, соціально активна поведінка, пасивна поведінка, конформістська поведінка, маргінальна поведінка, звичайна поведінка, правопорушення, склад правопорушення, об'єкт правопорушення, загальний об'єкт правопорушення, родовий об'єкт правопорушення, безпосередній об'єкт правопорушення, об'єктивна сторона правопорушення, суб'єкт правопорушення, суб'єктивна сторона правопорушення, провина, умисел, необережність протиправна самовпевненість, протиправна недбалість, мотив, мета, злочин, класифікація злочинів, проступки, конституційний проступок, дисциплінарний проступок, адміністративний проступок, цивільні проступки, міжнародне правопорушення, міжнародні злочини, причини правопорушень, юридична відповідальність, принципи юридичної відповідальності, функції юридичної відповідальності, позитивна юридична відповідальність, ретроспективна юридична відповідальність, кримінальна відповідальність, адміністративна відповідальність, цивільно-правова відповідальність, дисциплінарна відповідальність, матеріальна відповідальність, конституційно-правова відповідальність.

Рекомендована література до Теми 8:

1. Аземша І. Б. Юридична відповідальність: сучасні погляди, дискусії та концепції / І. Б. Аземша // Часопис Київського університету права. – 2010. - №2. – С. 54-57.

2. Балинська О.М. Юридична відповідальність як функціональна знакова характеристика правовідносин / О.М. Балинська // Форум права. - 2012. - №4. - С. 53-60.

3. Берлач Н. А. Перспективи розвитку позитивної юридичної відповідальності в демократичному суспільстві / Н. А. Берлач // Форум права. – 2012. – № 1. – С. 77-81.

4. Глуховеря В. А. Поняття, ознаки, види правопорушень, що посягають на режим інформації з обмеженим доступом, та адміністративна відповідальність за їх вчинення /

В. А. Глуховеря // Вісник Академії митної служби України. Серія: Право. – 2014. – № 2. – С. 54-60.

5. Грек Т. Б. Правова природа юридичної відповідальності: поняття, принципи та види / Т. Б. Грек // Адвокат. – 2015. – № 2. – С. 20-28.

6. Грищук В. К. Філософсько-правове розуміння відповідальності людини : монографія / В. К. Грищук. – Хмельницький: Хмельницький університет управління та права. – 2012. – 736 с.

7. Задоя К. П. До питання про доцільність прийняття законопроектів, що передбачають запровадження кримінальних проступків / К. П. Задоя // Адвокат. – 2012. – № 4. – С. 27–32.

8. Зелена І. В. Юридична відповідальність: підходи до розуміння / І. В. Зелена // Юридичний вісник. – 2012. – № 2 (23). – С. 10-15.

9. Іванова О.І. Юридична відповідальність як різновид соціальної відповідальності / О. І. Іванова // Вісник Академії адвокатури України. – 2012. – № 3 (25). – С. 21-26.

10. Івчук М. Ю. Юридична відповідальність працівників прокуратури України / М. Ю. Івчук // Форум права. – 2010. – № 4. – С. 397-401.

11. Корнієнко А. А. Принцип невідворотності юридичної відповідальності: історичний екскурс / А. А. Корнієнко // Юридичний вісник. – 2012. – № 4 (25). – С. 25-29.

12. Максимюк О. Д. Сутність та види невідворотності юридичної відповідальності / О. Д. Максимюк // Юридичний науковий електронний журнал. – 2015. – № 2. – С. 20-22.

13. Машков А. Погляд на юридичну відповідальність як різновид правовідносин та його значеня для формування сучасної юридичної відповідальності / А. Машков // Вісник КНУ ім. Т. Шевченка. Юридичні науки. – 2010. – № 84. – С. 84-100.

14. Мелех Л. В. Деякі питання юридичної відповідальності як одного з видів гарантій законності: історико – правовий аспект / Л. В. Мелех // Науковий вісник. – 2014. – № 4. – С. 66-74.

15. Попов С. В. Юридична відповідальність працівників ОВС України / С. В. Попов // Форум права. – 2010. – № 2. – С. 388-394.

16. Сердюк П. П. Еклектичні теорії кримінальної відповідальності / П. П. Сердюк // Держава та регіони. Серія: Право. – 2012. – № 3. – С. 158-162.

17. Топорович Г. В. До сутності поняття "юридична відповідальність державних службовців" / Г. В. Топорович // Держава та регіони. – 2011. – № 2. – С. 158-161.

18. Фурман І. Г. Юридична відповідальність працівниць Служби безпеки України / І. Г. Фурман // Наше право. – 2013. – № 7. – С. 53-58.

19. Чернов М. Загальна характеристика юридичних складів правопорушень у сфері банківської діяльності / М. Чернов // Національний юридичний журнал. – 2014. – С. 104-107.

20. Шармар О.М. Кримінальний проступок: історія і сучасність / О.М. Шармар // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2013. – № 2. – С. 356-364.

21. Шевченко А., Стрельник О. Відновлювальна функція юридичної відповідальності / А. Шевченко, О. Стрельник // Публічне право. – 2012. – № 4 (8). – С. 269-275.

ТЕМА 9. ОСНОВНІ ПРАВОВІ СИСТЕМИ СУЧАСНОСТІ. ЕВОЛЮЦІЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

І. Підготувати мультимедійні презентації на запропоновані теми:

- Типи правових систем світу: поняття та загальна характеристика.
- Англосаксонська та романо-германська правова сім'я: порівняльний аналіз.

- Теоретико-порівняльна характеристика традиційного та релігійного типу правової системи.

II. Скласти схеми:

- Ознаки правової системи.
- Функції правової системи.
- Класифікація правових систем.

III. Тематика рефератів:

- Теоретико-методологічні засади формування та розвитку правової системи.
- Особливості романо-германської правової сім'ї.
- Сім'я релігійного і традиційного права.
- Правова система України: історія, стан та перспективи.
- Англосаксонська правова сім'я, її особливості.

IV. Вирішіть тестові завдання:

1. Що не є елементом правової системи?
а) право;
б) законодавство;
в) система правовідносин;
г) національна ідеологія;
д) законність і правопорядок.

2. Основна група правової сім'ї?
а) романо-германська, англо-саксонська і релігійна правова сім'я;
б) традиційні, релігійні правові сім'ї та слов'янська правова сім'я;
в) англо-саксонська, романо-германська і змішана правова сім'я;
г) сім'я європейського права, азіатського та континентального права;
д) сім'я соціалістичного права, загального та спеціального права.

3. В якій країні сформувалася англосаксонська правова сім'я?
а) США;
б) Польща;
в) Франція;
г) Англія;
д) Росія.

4. Джерелом права в англосаксонській сім'ї є:
а) традиції, звичаї;
б) норми права;
в) судові прецеденти;
г) релігійні норми.
д) норми моралі.

5. *В якій країні сформувалася романо-германська правова сім'я ?*
а) Англія;
б) Римська імперія;
в) Греція;
г) США;
д) Україна.

6. Характерним для романо-германської правової сім'ї є:

а) органічний зв'язок з римським правом;
б) відсутність принципового значення поділу на приватне і публічне право;
в) суддівський за своєю природою та змістом характер права;
г) виокремлення прецедентного та статутного права;
д) непоширеність кодифікації.

7. Країна, яка належить до змішаної правової сім'ї:
а) Швеція;
б) Німеччина;
в) Франція;
г) Іспанія;
д) Польща.

8. Групи на які поділяється змішана правова сім'я;
а) Скандинавську та Латиноамериканську;
б) Нормандську та Східноєвропейську;
в) Скандинавську та Близького сходу;
г) Далекого Сходу та Європейську;
д) Латиноамериканську та Індоєвропейську.

9. Сім'я традиційного права від інших правових сімей відрізняється тим, що:
а) ця правова система існує в межах ісламської релігії, яка має державний характер;
б) основним джерелом права в ній визнано нормативно-правовий акт;
в) має структуровану систему;
г) основним джерелом права в ній визнано судовий прецедент;
д) вона сформувалася на основі норм-звичаїв, які склалися природним шляхом.

10. Релігійний тип правових систем складається з:
а) далекосхідної та африканської групи систем;
б) правових систем Китаю, Гонконгу, Японії, Бірми, Монголії;
в) індуїстської, мусульманської , іудейської, християнської правової системи;
г) скандинавської, північноєвропейської, латиноамериканської групи;
д) західноєвропейської та євразійської групи.

V. Словникова робота:

порівняльне правознавство, система права, система законодавства, принципи права, правова культура, юридичні установи, юридична техніка, юридичні терміни, інтегративна функція правової системи, регулятивна функція правової системи, комунікативна функція правової системи, охоронна функція правової системи, правова сім'я, романо-германська правова сім'я, англосаксонська правова сім'я, судовий прецедент, соціалістична правова сім'я, сім'я релігійного і традиційного права, Коран, Суна, Іджма, іудаїзм, буддизм.

Рекомендована література до Теми 9:

1. Білоченко І. М. Характеристика основних рис і особливостей англосаксонської системи права / І. М. Білоченко // Сучасні тенденції розбудови правової держави в Україні та світі : зб. наук. ст. за матеріалами ІІ Міжнар. наук.-практ. конф., 10 квіт. 2014 р. – Житомир : ЖНАЕУ, 2014. – С. 89–90.

2. Губанов О. О. Правова доктрина як джерело права в мережах романо - германської, англосаксонської та релігійно-традиційної правової сім'ї: порівняльна характеристика / О. О. Губанов // Право і суспільство. – 2015. – № 6. – С. 9-14.

3. Дуда С. М. Закон у системі джерел права романо-германської правової сім'ї /С. М. Дуда // Митна справа. – 2014. - №1 (91), част 2. – С. 80-84.

4. Казарян К. А. Інститут шлюбного договору в англосаксонмській та континентальній правових сім'ях / К. А. Казарян // Вісник Харківського університету імені В. Н. Каразін. – 2013. – № 14. – С. 268-271.

5. Лук'янов Д. В. Поняття «правова сім'я» в порівняльно – правових дослідженнях: методологічне значення / Д. В. Лук'янов // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2013. – № 6-1 том 2. – С. 238-341.

6. Лук'янов Д. Правова система як предмет порівняльно – правових досліджень: характеристика за теорією систем / Д. Лук'янов // Вісник Національної академії правових наук України. – 2015. – № 2 (81). – С. 27-35.

7. Лук'янов Д. Сучасні погляди на проблему класифікації та типології правових систем / Д. Лук'янов // Порівняльне правознавство. – 2012. – № 3 – 4. – С. 56-62.

8. Лук'янов Д. Правові системи світу: історія і сучасність правосімейного підходу до їх типологізації / Д. Лук'янов // Право України. – 2015. – № 9. – С. 81-89.

9. Лукьянов Д. В. Национальные и наднациональные правовые системы в современном мире / Д. В. Лукьянов // Закон и жизнь. – 2013. – № 8/4. – С. 38–42.

10. Малишев Б. В. Цілеспрямованість правової системи (теоретичні аспекти) / Б. В. Малишев // Європейські перспективи. – 2012. – № 4. – С. 13-18.

11. Марченко А. А. Поняття судового прецеденту та його місце у правовій системі України / А. А. Марченко // Митна справа. – 2013. – № 5 (89). – С. 26–32.

12. Настасяк І. Типологізація чи класифікація сучасних правових систем світу? / І. Настасяк // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2014. – № 5 (38). – С. 41-46.

13. Ніколенко Л. М. Щодо можливості визнання судового прецеденту в Україні / Л. М. Ніколенко // Актуальні проблеми теорії держави і права. –2014. – № 1. – С. 261-266.

14. Оксамитний В. Сучасні правові системи у компаративістському вимірі / В. Оксамитний // Порівняльне правознавство. – 2012. – №3-4. – С. 392-407.

15. Оленчук І. Теоретико-методологічні аспекти ідентифікації правової системи України з континентальним правом / І. Оленчук // Національний юридичний журнал. – 2014. – № 3. – С. 15-20.

16. Попов Ю. Ю. Прецедентне право у контексті загальнообов'язковості судових рішень та українські перспективи / Ю. Ю. Попов // Форум права. – 2010. – № 3. – С. 351–363.

17. Супрун Т. М. Правова презумпція в англо-американській та романо-германській правових системах / Т. М. Супрун // Науковий Вісник Національного університету ДПС України. – 2013. – №4 (63). – С. 161-167.

18. Хаустова М. Проблеми класифікації правових систем / М. Хаустова // Вісник Національної академії правових наук України. – 2014. – № 2 (77). – С. 53-65.

19. Хаустова М. Структура правової системи суспільства / М. Хаустова // Вісник. – 2010. – № 1 (60). – С. 49-58.

20. Чиркин В.Е. Классификация современных правовых систем и правовых семей: формационно-цивилизационный подход / В.Е. Чиркин // Сравнительное правоведение в условиях интеграции государств: матер. II Междунар. конгресса сравнительного правоведения (г. Москва, 3 декабря 2012 г.) / отв. ред. Ю.А. Тихомиров, В.И. Лафитский. – М.: Ин-т законодательства и сравнительного правоведения при Прав. РФ: ИНФРА-М, 2013. – 240 с.

21. Шаганенко В.П. Особливості системи права у романо-германській правовій системі / В.П. Шаганенко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Юриспруденція. – 2013. – № 61. – С. 88-91.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

5	Виконані всі вимоги до написання й захисту реферату: позначені проблема й обґрунтована її актуальність, зроблений аналіз різних точок зору на проблему й логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення, дані правильні відповіді на додаткові питання
4	Виконані всі формальні вимоги до написання й захисту реферату: витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення. Проблема позначена, але не достатньо обґрунтована її актуальність, зроблений короткий аналіз різних точок зору на проблему й викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита достатньо повно, дані правильні відповіді на додаткові питання
3	Основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені деякі недоліки. Не обґрунтовано актуальність проблеми, висновки не чіткі. Наявні певні неточності у викладенні матеріалу. Вимоги щодо оформлення дотримано.
2	Основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені недоліки. Зокрема, є неточності у викладі матеріалу; відсутні логічна послідовність у судженнях; не витриманий обсяг реферату; є недоліки в оформленні; на додаткові питання при захисті дані неповні відповіді.
1	Є істотні відступи від вимог до реферування. Зокрема: тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки в змісті реферату або при відповіді на додаткові питання; під час захисту відсутній висновок.
0	Тема реферату не розкрита, виявляється істотне нерозуміння проблеми.

Критерії оцінювання індивідуальної роботи студентів

5	Відображена світоглядна позиція автора, його погляд на сутність проблеми. Проблема розкрита на теоретичному рівні, у зв'язках і з обґрунтуваннями, з точним і повним використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді. Робота логічна, послідовна, композиційно чітка. Дано аргументацію своєї думки з опорою на факти громадського життя або особистий досвід
4	Представлено власну точку зору (позицію, ставлення) при розкритті проблеми. Проблема розкрита на теоретичному рівні, з обґрунтуваннями, з достатнім використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді. Власна думка аргументована фактами громадського життя або особистим досвідом

3	Представлено власну точку зору при розкритті проблеми. Проблема розкрита з використанням основних термінів і понять у контексті відповіді (теоретичні зв'язки й обґрунтування не присутні або явно не простежуються). Дано аргументацію своєї думки з опорою на факти
2	Проблема розкрита при формальному використанні фахових термінів. Власна думка не достатньо аргументована фактами громадського життя або власним досвідом
1	Представлено власну позицію за даною проблематикою на побутовому рівні без аргументації
0	Проблема не розкрита або дана інформація (факти громадського життя або особистого досвіду) не в контексті завдання